

NYUGELLÁTÁSOK ÉS NYUGDÍJSZERŰ ELLÁTÁSOK⁶

(A hatályos 1997. évi LXXXI. törvény a társadalombiztosítási nyugellátásról (a továbbiakban: Tny.), valamint a végrehajtására kiadott 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. R.) alapján.⁷ A 2009. január 1-je után hatályos változásokat dőlt betűvel szedjük)

A kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer működtetése és fejlesztése az állam feladata. A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer öregség, megrokkánás, megrokkánással járó baleset esetén a biztosított részére, elhalálozása esetén a hozzátartozója részére egységes elvek alapján nyugellátást biztosít. A szociális biztonsági tárgyú nemzetközi szerződés, illetve szociálpolitikai egyezmény hatálya alá tartozó személyre e törvény rendelkezéseit az adott nemzetközi szerződés (egyezmény) szabályai szerint kell alkalmazni. A fegyveres erők és rendvédelmi szervek, valamint a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjainak nyugellátásával kapcsolatos eltérő szabályokról külön törvény rendelkezik. A nyugdíjbiztosítás szervezetéről külön törvény rendelkezik. (Tny. 1. §)

Az, aki szolgálati idejének legalább egy részében a magánnyugdíjrendszer keretében is fizetett tagdíjat, és ennek alapján szolgáltatásra jogosultságot szerzett, a kizárólag társadalombiztosítási nyugellátásra (a továbbiakban: nyugellátás) jogosultakhoz képest eltérő mértékű társadalombiztosítási nyugdíjra jogosult (Tny. 2. § 4. bekezdés).

I. SAJÁT JOGÚ ELLÁTÁSOK

Öregségi nyugdíj (Az 1997. december 31. - 2009. január 1. között megállapított öregségi nyugdíjak esetében.)

Öregségi **teljes nyugdíjra jogosult** az, aki a születése évének, illetve az életkorának megfelelő (a továbbiakban: a reá irányadó) öregségi nyugdíjkorhatárt elérte és legalább 20 évi szolgálati időt szerzett. Az igényérvényesítés időpontjától függetlenül öregségi teljes nyugdíjra jogosult továbbá az 1991. január 1-je előtt az 55. életévét betöltött nő, illetőleg a 60. életévét betöltött férfi, ha az említett időpontig legalább 10 évi szolgálati időt szerzett. (Tny. 7. § 1-2. bekezdés)

⁶ E fejezetben az 1997. évi LXXXI. törvényt a társadalombiztosítási nyugellátásról, és a végrehajtására kiadott 168/1997. Kormányrendeletet dolgozzuk fel, ahol ettől eltérő jogszabály rendelkezik az egyes ellátások jogosultsági feltételeiről, azt külön tüntetjük fel.

⁷ Az 1975. évi II. törvény a társadalombiztosításról, valamint a végrehajtásáról szóló 89/1990. Kormányrendelet 1998. január 1-jén hatályát veszítette, helyette az alábbi jogszabályok léptek életbe: Az 1997. évi LXXX. törvény a társadalombiztosítás ellátásaira, és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről, és a 195/1997. Kormányrendelet e törvény végrehajtásáról; a fent említett 1997. évi LXXXI. törvény és a 168/1997. Kormányrendelet; az 1997. évi LXXXII. törvény a magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról, és az ehhez kapcsolódó 169-174/1997. Kormányrendeletek; az 1997. évi LXXXIII. törvény a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól, és a végrehajtásáról szóló 217/1997. Kormányrendelet.

2008. december 31-ét követően társadalombiztosítási öregségi nyugdíjra a hatvankettedik életéve betöltésétől az jogosult, aki legalább húsz év szolgálati idővel rendelkezik (Tny. 18. § 1. bekezdés).

Öregségi **résznyugdíjra jogosult** az, aki a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt 1993. június 30-át követően és 2009. január 1-jét megelőzően eléri, és legalább 15 évi szolgálati időt szerzett. Az igényérvényesítés időpontjától függetlenül öregségi résznyugdíjra jogosult továbbá az 1990. december 31-ét követő és 1993. július 1-jét megelőző időszakban az 55. életévét betöltött nő, illetőleg a 60. életévét betöltött férfi, ha az említett időszakban legalább 10 évi szolgálati idővel rendelkezett. (Tny. 7. § 3. bekezdés)

A 2008. december 31-ét követő időponttól öregségi résznyugdíjra az jogosult, aki legalább tizenöt év szolgálati időt szerzett, és a rá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltötte (Tny. 18. § 2. bekezdés).

Az öregségi nyugdíjra jogosultság azon a napon nyílik meg, amelyen a feltételek mindegyike teljesül (Tny. 14. §).

Öregségi nyugdíjkorhatár

Az öregségi nyugdíjkorhatár - az e törvényben foglalt kivételekkel - a betöltött 62. életév, ennek értelmében a **nő öregségi nyugdíjkorhatára**, ha

- 1940. január 1-je előtt született, az 55,
- 1940-ben született, az 56,
- 1941-ben született, az 57,
- 1942-ben született, az 57,
- 1943-ban született, az 58,
- 1944-ben született, az 59,
- 1945-ben született, a 60,
- 1946-ban született, a 61. betöltött életév (Tny. 7. § 4. bekezdés).

A **férfi öregségi nyugdíjkorhatára**, ha

- 1938. január 1-je előtt született, a 60,
- 1938-ban született, a 61. betöltött életév (Tny. 7. § 5. bekezdés).

Az **öregségi nyugdíj összege** az elismert szolgálati időtől és a figyelembe vehető havi átlagkereset összegétől függ (Tny. 12. § 1. bekezdés). A 2007. december 31-ét követő, de 2009. január 1-jét megelőző időponttól megállapításra kerülő öregségi teljes nyugdíj legkisebb összege havi **28500** forint (Korm. R. 11. §). Az öregségi teljes nyugdíj nem lehet kevesebb ennél a legkisebb összegnél. Ha az öregségi teljes nyugdíj alapját képező havi átlagkereset ezt az összeget nem éri el, az öregségi teljes nyugdíj összege azonos a nyugdíj alapját képező havi átlagkereset összegével. (Tny. 12. § 2. bekezdés) Az 1997. december 31-ét követő időponttól megállapításra kerülő öregségi teljes nyugdíj legkisebb összege évenként egyszer a nyugdíjemelés januári mértékének megfelelően emelkedik (Tny. 12. § 3. bekezdés). A 10-19 évi szolgálati idő alapján megállapított öregségi résznyugdíjat akkor is a nyugdíj alapját képező havi átlagkeresetnek a szolgálati időtől függő

százalékában kell megállapítani, ha ez nem éri el az öregségi nyugdíj legkisebb összegét (Tny. 12. § 5. bekezdés).

Az öregségi nyugdíjra jogosult magán-nyugdíjpénztári tag társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe történő visszalépése esetén öregségi nyugdíjat akkor kell megállapítani, ha a magánnyugdíjpénztár továbbítja a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervnek a magán-nyugdíjpénztári tag visszalépési kérelmét, és a magánnyugdíjpénztár igazolását arról, hogy a kérelmező a visszalépés feltételeinek megfelel (Korm. R. 10. §).

Az öregségi nyugdíj összege az annak alapját képező havi átlagkeresetnél több nem lehet. Aki az öregségi teljes nyugdíjra jogosultsághoz előírt szolgálati idővel rendelkezik és a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltése után a nyugdíj megállapítása nélkül legalább 30 naptári napra szolgálati időt szerez, nyugdíjnövelésben részesül. A nyugdíjnövelés mértéke minden 30 nap után az öregségi nyugdíj, baleseti rokkantsági nyugdíj 0,5 százaléka. A nyugdíjnöveléssel az öregségi nyugdíj, baleseti rokkantsági nyugdíj a megállapítása alapjául szolgáló havi átlagkeresetet meghaladhatja. (Tny. 21. §)

Ha az átmeneti járadékban vagy rendszeres szociális járadékban részesülő személy öregségi nyugdíjra válik jogosulttá, az öregségi teljes vagy résznyugdíjának havi összege **nem lehet kevesebb** annál az összegnél, mint amely az öregségi teljes vagy résznyugdíj megállapítása kezdő időpontjának hónapjában átmeneti járadék, illetve rendszeres szociális járadék címén megillette, vagy megillette volna (Korm. R. 10/A. §).

Azokat, akiknek a munkaviszonya szénbányászati, tőzegkitermelési, uránérc-bányászati, bauxitbányászati tevékenységet folytató, valamint fémtartalmú ércek és nemfémes ásványok bányászatával, mélységi vizek bányászati technológiával történő felszínre hozatalával foglalkozó gazdálkodó szervezetnél (a továbbiakban: bányászati tevékenységet folytató gazdálkodó szervezet) a bányászati szerkezetátalakítás, korszerűsítés miatt vagy a bányaüzem bezárása következtében szűnik meg, és munkaviszonyának megszűnéséig 10 év föld alatti, illetve 15 év, nem a mellékletben szereplő külszíni munkakörben eltöltött bányaüzemi szolgálati időt szerzett és más munkaterületen helyezkedett el, az öregségi, illetőleg rokkantsági nyugdíj igénybevételekor kérheti, hogy a nyugdíj alapját képező havi átlagkeresetét bányászati munkaviszonyának megszűnését megelőzően elért havi átlagkeresete, vagy annak a havi átlagkeresetnek a figyelembevételével állapítsák meg, amit az utolsó bányaüzemi munkakörének megfelelő munkakörben a gazdálkodó szervezetnél (megszűnése esetén azonos bányászati tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetnél, ennek hiányában a bányászat ágazati irányítását ellátó miniszter által - az illetékes érdekképviseleti szervezetek véleményének meghallgatásával - meghatározott gazdálkodó szervezetnél) foglalkoztatottak a nyugdíjazás évében átlagosan elértek. Ez az **átlagkereset számítási kedvezmény** a bányászt szolgálati időtől függetlenül megilleti. (23/1991. (II. 28.) Kormányrendelet egyes bányászati dolgozók társadalombiztosítási kedvezményeiről (a továbbiakban: 23/1991. Korm. R.) 1, 5. §)

Korkedvezmény

Aki a szervezet fokozott igénybevételével járó, továbbá az egészségre különösen ártalmas munkát végez, **korkedvezményben** részesül. Az igénylőre irányadó öregségi nyugdíjkorhatárhoz képest kétévi korkedvezményben részesül az a **férfi**, aki legalább tíz és az a **nő**, aki legalább nyolc éven át korkedvezményre jogosító munkakörben, továbbá az, aki legalább hat éven át 100 kPa-nál nagyobb nyomású légtérben dolgozott. A korkedvezmény további egy-egy év a korkedvezményre jogosító munkakörben végzett minden újabb öt-, nőnél négyévi, illetőleg a 100 kPa-nál nagyobb nyomású légtérben végzett minden újabb háromévi munka után. A korkedvezményre jogosító különböző munkakörökben (munkahelyeken) eltöltött időket egybe kell számítani. A 100 kPa-nál nagyobb nyomású légtérben végzett munka alapján figyelembe vehető idő minden harminc napját ötven nappal kell a korkedvezményre jogosító egyéb munkakörben (munkahelyen) eltöltött időhöz hozzászámítani. A táppénzes állományban (betegszabadságon) eltöltött időt abban az esetben lehet korkedvezményre jogosító időként figyelembe venni, ha az igénylő keresőképtelenségének bekövetkezésekor korkedvezményre jogosító munkakörben (munkahelyen) dolgozott. (Tny. 8. §).

A korkedvezményre jogosultság szempontjából figyelembe kell venni a fegyveres szerveknél a hivatásos szolgálatban ténylegesen eltöltött szolgálati időt, a nem hivatásos szolgálatban vagy más állam hadseregében eltöltött és a hivatásos szolgálatba beszámított időt, a fegyveres szerveknél továbbszolgáló állományban 1960. december 17-e után eltöltött időt is. Továbbszolgáló állományban 1960. december 18-a előtt eltöltött időt, valamint a katonai szolgálatban eltöltött időt abban az esetben lehet a korkedvezményre jogosultság szempontjából számításba venni, ha az igénylő e szolgálatát megelőző és követő harminc napon belül korkedvezményre jogosító munkakörben (munkahelyen) dolgozott. (Tny. 8/A. §)

A korkedvezményre - **2010. december 31-éig** - a **2006. december 31-én hatályos rendelkezések szerinti munkakörök** (munkahelyek) jogosítanak azzal, hogy a munkaköri jegyzékben szereplő, menetrendszerű tömegközlekedésben (személyszállításban) járművezetői munkakörben 2008. május 1-jétől végzett munka a jármű típusától függetlenül korkedvezményre jogosít. 2010. december 31-éig a 2006. december 31-én hatályos rendelkezéseket kell alkalmazni az egyes munkakörökre (munkahelyekre) vonatkozó különös számítási szabályokra is. A Nyugdíjbiztosítási Alap kezeléséért felelős nyugdíjbiztosítási szerv - a munkabiztonságért felelős miniszter által vezetett minisztérium véleményére is figyelemmel - engedélyezheti a korkedvezményre jogosító munkakörök (munkahelyek) jegyzékében felsorolt munkakörben 2008. január 1-je előtt eltöltött idő korkedvezményre jogosító időként történő figyelembevételét akkor is, ha a jegyzék szerint a korkedvezmény ágazati hatálya az adott munkahelyre nem terjed ki. Ha a munkakör azonosítása tekintetében vita merül fel, a munkakör (munkahely) szerint illetékes ágazati minisztérium és a szakmai, ágazati érdekképviselő, szakszervezet központi szerve véleményének a kikérése után a Nyugdíjbiztosítási Alap kezeléséért felelős nyugdíjbiztosítási szerv dönt. (Tny. 8/B. § 1-3. bekezdés)

A foglalkoztató a külön jogszabályban meghatározott korkedvezményre jogosító munkakörben foglalkoztatott után a társadalombiztosítási járulék alapjának alapulvételével - a társadalombiztosítási

járadékon felül - karkedvezmény-biztosítási járadékot fizet. (1997. évi LXXX. törvény a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről (a továbbiakban: Tbj.) 20/A. § 1. bekezdés)

A foglalkoztató és az egyéni vállalkozó által fizetendő karkedvezmény-biztosítási járadék mértéke 13 százalék (Tbj. 19. § 6. bekezdés). Ha a hatóság külön törvényben foglaltak szerint a foglalkoztatót, egyéni vállalkozót a kérelmében megjelölt munkahelyen az adott munkakör tekintetében a karkedvezmény-biztosítási járadék megfizetési kötelezettsége alól mentesíti, az adott munkakör a mentesítés időpontjától annak visszavonásáig karkedvezményre nem jogosít (Tny. 8/B. § 4. bekezdés).

A 2011. január 1-jétől a karkedvezményre jogosító feltételek meghatározásáról külön törvény rendelkezik (Tny. 8/C. §).

A **vájrtanulók** tanulóidejének karkedvezményes tartama, ha a ténylegesen föld alatt töltött időszakról igazolással nem rendelkezik, az Országos Társadalombiztosítási Főigazgatóság 2-2993/1988. számú állásfoglalása szerint, egy éves képzés esetén a teljes képzési idő, két éves képzés esetén 500 nap (évi 250 nap), három éves képzés esetén 700 nap (évi 233 nap).

A **bányászati** tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetnél föld alatt legalább tizenöt éven át karkedvezményre jogosító munkakörben dolgozó öregségi nyugdíját, kérelemre, annak a keresetnek az alapulvételével kell megállapítani, amit a vele azonos munkakörben foglalkoztatottak a nyugdíj megállapítását megelőző naptári évben átlagosan elértek annál a munkáltatónál, ahol az igénylő ebben a munkakörben utoljára dolgozott (Korm. R. 15. § 3. bekezdés).

Karkedvezményre jogosultság 2007 január 1-je előtt⁸

A **karkedvezményre jogosító munkakörök** leírása megtalálható a rendelet **2006 december 31-éig hatályos** 1. sz. mellékletében, ilyenek például: föld alatt végzett munka (pl. vájrt, csillés, bányatechnikus stb.), fúrótoronynál végzett munka, sűrített levegőben végzett munka, zárt csatorna-karbantartásnál végzett munka, melegüzemben végzett munka (pl. olvasztár, kohómunkás, csapoló, meleghengerész, kovács), villamosenergia-iparban végzett munka (pl. kazánkőműves), textiliparban végzett munka (pl. fonó), sütőiparban végzett munka (pl. pék), hűtőházban végzett munka, ionizációs sugárzásban végzett munka, közlekedésnél végzett munka (pl. mozdonykísérő, vonatkísérő, járművezető, tengeri hajós) stb., természetesen csak a meghatározott munkakörökben.

Az igénylőre irányadó öregségi nyugdíjkorhatárhoz képest kétévi karkedvezményben részesül az a **férfi**, aki legalább tíz és az a **nő**, aki legalább nyolc éven át karkedvezményre jogosító munkakörben, továbbá az, aki legalább hat éven át egy légköri nyomásnál nagyobb nyomású légtérben dolgozott. A karkedvezmény további egy-egy év a karkedvezményre jogosító munkakörben végzett minden újabb

⁸ Az alábbi fejezetben közölt rendelkezések 2007 január 1. óta nem hatályosak. Megtartásukat a Tny. 8/B. § 1-3. bekezdése indokolta, vagyis, hogy „a karkedvezményre - 2010. december 31-éig - a 2006. december 31-én hatályos rendelkezések szerinti munkakörök (munkahelyek) jogosítanak. 2010. december 31-éig a 2006. december 31-én hatályos rendelkezéseket kell alkalmazni az egyes munkakörökre (munkahelyekre) vonatkozó különös számítási szabályokra vonatkozólag is.

öt-, nőnél négyévi, illetőleg az egy légköri nyomásnál nagyobb nyomású légtérben végzett minden újabb háromévi munka után. Az, aki 1997. január 1-je előtt az akkor hatályos rendelkezések szerint korkedvezményes öregségi nyugdíjra jogosultságot szerzett, erre az ellátásra - függetlenül az igényérvényesítés időpontjától - nő az 55., férfi a 60. életévének betöltését alapul véve jogosult. (Korm. R. 1. §)

A felsorolt munkakörökben eltöltött időt korkedvezményre jogosultság szempontjából akkor is számításba kell venni, ha ezt az időt szolgálati időként figyelembe venni nem lehet. A korkedvezményre jogosultság szempontjából a külföldön eltöltött időnek csak azt a tartamát lehet figyelembe venni, amelynek során az igénylő bányában föld alatt dolgozott a jegyzékben felsorolt munkakörben, továbbá ha a munkáltató a munkavállalóját külföldi kiküldetés keretében - az 1. számú melléklet szerinti jegyzékben felsorolt munkakörben (munkahelyen) - foglalkoztatta. (Korm. R. 2. § 2. bekezdés)

A korkedvezményre jogosító munkakörök (munkahelyek) jegyzékében felsorolt munkaköri meghatározásokat kiterjesztően értelmezni nem lehet. Az abban használt meghatározástól eltérő megjelölésű munkakört csak akkor lehet korkedvezményre jogosító munkakörnek tekinteni, ha az eltérő megjelölés a jegyzékben felsorolt munkakörnek szűkített meghatározása, vagy az eltérés csak az elnevezésben mutatkozik, maga a munkakör - a munkaköri leírásból megállapíthatóan - a jegyzékben felsorolt munkakörrel azonos. (Korm. R. 2. § 5. bekezdés)

A korkedvezményre jogosító különböző munkakörökben eltöltött időket **egybe kell számítani**. Az egy légköri nyomásnál nagyobb nyomású légtérben végzett munka alapján figyelembe vehető idő minden harminc napját ötven nappal kell a korkedvezményre jogosító egyéb munkakörben eltöltött időhöz hozzászámítani. (Korm. R. 2. § 3. bekezdés)

A **táppénzes** állományban (betegszabadságon) eltöltött időt abban az esetben lehet korkedvezményre jogosító időként figyelembe venni, ha az igénylő keresőképtelenségének bekövetkezésekor korkedvezményre jogosító munkakörben (munkahelyen) dolgozott (Korm. R. 2. § 4. bekezdés).

Azokat, akiknek a munkaviszonya **bányászati tevékenységet** folytató gazdálkodó szervezetnél bányászati szerkezetátalakítás, korszerűsítés miatt vagy bányüzem bezárása következtében szűnik meg, egy év korkedvezmény akkor is megilleti, ha korkedvezményre jogosító munkakörben csak 5 évet töltött el (23/1991. Korm. R. 1-2. §).

Korkedvezményre jogosító munkakörök (munkahelyek) jegyzékében szereplő és a menetrendszerű tömegközlekedésben (személyszállításban) **járművezetői** munkakörben eltöltött időt akkor kell korkedvezményre jogosító időként figyelembe venni, ha a járművezető bármely munkáltatónál vagy vállalkozóként 1992. március 1-je előtt forgalomba állított járműtípust vezetett, illetőleg ezen oktató. Azokat, akik 1992. március 1-je előtt egyéb utazó és forgalmi munkakörben tengelyen eltöltött idővel korkedvezményre jogot szereztek, az továbbra is megilleti, de az említett időpont után ezen munkakörökben további korkedvezményt nem szerezhetnek. (Korm. R. 3. § 1-2. bekezdés)

A fegyveres erők és rendvédelmi szervek, valamint a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjainak nyugellátásával kapcsolatos eltérő szabályokról külön törvény (1996.

évi XLIII. törvény a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról) rendelkezik.

Előrehozott öregségi nyugdíj

A 62. életév betöltését megelőzően előrehozott öregségi nyugdíjra **jogosult** az a nő, aki az 57. életévét betöltötte, az a férfi, aki a 60. életévét betöltötte, feltéve, hogy legalább 38 év szolgálati időt szerzett, és biztosítással járó munkaviszonyban, szövetkezeti tagsági viszonyban, egyéni vállalkozói, vagy egyéb jogviszonyban⁹ nem áll (Tny. 9. §).

2012. december 31-éig a 62. életév betöltését megelőzően előrehozott öregségi nyugdíjra jogosult az a férfi, aki 60. életévét betöltötte, illetve az a nő, aki 59. életévét betöltötte, és legalább 40 év szolgálati időt szerzett, valamint biztosítással járó jogviszonyban nem áll (Tny. 18/A. § 1. bekezdés).

2013. január 1-jétől a 62. életév betöltését megelőzően előrehozott öregségi nyugdíjra jogosult, aki a 60. életévét betöltötte, és legalább 37 év szolgálati időt szerzett, valamint biztosítással járó jogviszonyban nem áll. Az előrehozott öregségi nyugdíj összegét úgy kell megállapítani, hogy, ha a jogosult a 61. életévét betöltötte az öregségi nyugdíj összegét annyiszor 0,3 százalékkal kell csökkenteni, ahányszor 30 naptári nap hiányzik a 62. életév betöltéséhez, illetve, ha a jogosult a 61. életévét nem töltötte be, 3,6 százalékkal, továbbá annyiszor 0,4 százalékkal kell csökkenteni, ahányszor 30 naptári nap hiányzik a 61. életév betöltéséhez. Az öregségi nyugdíjkorhatár betöltése a csökkentést nem érinti. (Tny. 18/B. §)

Csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíj

Csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjra **jogosult** - ideértve az öregségi nyugdíj legkisebb összege szerinti ellátást is - az a személy, aki 33 év szolgálati időt szerzett, és 57. évét betöltött nő, vagy 60. évét betöltött férfi.

Az öregségi nyugdíj összegét annak, aki a 38 év szolgálati időnél

- 1-365 nappal rövidebb szolgálati idővel rendelkezik, annyiszor 0,1 százalékkal,
- 366-730 nappal rövidebb szolgálati idővel rendelkezik, annyiszor 0,2 százalékkal,
- 731-1095 nappal rövidebb szolgálati idővel rendelkezik, annyiszor 0,3 százalékkal,
- 1096-1460 nappal rövidebb szolgálati idővel rendelkezik, annyiszor 0,4 százalékkal,
- 1461-1825 nappal rövidebb szolgálati idővel rendelkezik, annyiszor 0,5 százalékkal,

kell csökkenteni, ahányszor 30 naptári nap hiányzik az öregségi nyugdíjra jogosító korhatár betöltéséhez. (Tny. 10. § 1-2. bekezdés)

⁹ Lásd a 1997 évi LXXX. törvény, a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről 5. § 1. bekezdésének a-b. és e-g. pontjait.

Az öregségi teljes nyugdíjra vonatkozó életkorok (lásd az öregségi nyugdíjkorhatárt) betöltése a csökkentést nem érinti, tehát a nyugdíjat ezt követően is **csökkentett összegben kell folyósítani** (Tny. 10. § 3. bekezdés).

2012. december 31-éig csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjra jogosult, az a biztosítással járó jogviszonyban nem álló férfi, aki 60. életévét betöltötte, illetve az a nő, aki 59. életévét betöltötte, aki legalább 37 év szolgálati időt szerzett. A csökkentés mértéke a nyugdíj megállapításának időpontjától a 62. életév betöltéséig terjedő időszak minden 30 napjára az előírt szolgálati időnél

- 1-365 nappal rövidebb szolgálati idővel rendelkező esetében havi 0,1 százalék,
- 366-730 nappal rövidebb szolgálati idővel rendelkező esetében havi 0,2 százalék,
- 731-1095 nappal rövidebb szolgálati idővel rendelkező esetében havi 0,3 százalék.

Az öregségi nyugdíjkorhatár betöltése a csökkentést nem érinti. (Tny. 18/A. § 2-4. bekezdés)

Kedvezmények az előrehozott és a csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjnál

A **korkedvezményt** szerzett személynek, a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárhoz képest az előrehozott, illetve a csökkentett előrehozott öregségi nyugdíj annyi évvel alacsonyabb életkorban jár, ahány évvel korábban őt a korkedvezményre jogosultság nélkül az előrehozott öregségi nyugdíj megilletné, tehát a korkedvezményre jogot szerzett személy részére az előrehozott és a csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíj az öregségi nyugdíjkorhatárt megelőző időponttól is jár (Tny. 11. § 1, 3. bekezdés).

A korkedvezményt szerzett személy előrehozott öregségi nyugdíjra való jogosultságánál, valamint a csökkentett előrehozott nyugdíj esetében a csökkentés mértékének megállapításakor a tényleges szolgálati időt a megszerzett korkedvezmény időtartamával növelve kell figyelembe venni (Tny. 11. § 2. bekezdés). Ez a plusz szolgálati idő csak a jogosultság megállapítása szempontjából számít, a nyugdíj kiszámításakor nem veszik figyelembe.¹⁰

Mind az előrehozott, mind a csökkentett előrehozott öregségi nyugdíjra való jogosultsághoz előírt szolgálati idő számításánál **gyermekenként** egy évet, tartósan beteg, illetve fogyatékosnak minősülő gyermekenként másfél évet - egy év 183 napot - szolgálati időként kell elismerni annál a személynél, aki gyermeket szült, vagy saját háztartásában legalább tíz éven át nevelt. A kedvezmény legfeljebb három gyermek után vehető igénybe, tartósan beteg, illetőleg fogyatékos gyermek utáni kedvezményre a számbeli korlátozás nem vonatkozik. (Tny. 11/A. § 1-2. bekezdés, Korm. R. 9/A. § 4-5. bekezdés)

A kedvezmény azt a nőt illeti meg, aki gyermeket szült, továbbá azt a nyugdíjigénylőt, aki kiskorú gyermeket legalább tíz éven át - folyamatosan vagy megszakításokkal - saját háztartásában nevelt. A

¹⁰ Például az a nő, akire az irányadó korhatár 62 év, és 33 év szolgálati időt szerzett, de ebből 20 évet korkedvezményes munkakörben töltött - amely további 5 év szolgálati időt jelent, és így rendelkezik az előírt 38 év szolgálati idővel -, az 5 évvel korábban, vagyis 57 éves korában mehet csökkentés nélküli előrehozott nyugdíjba. Azonban a 20 év korkedvezményes munkakör további 5 év korkedvezményre teszi jogosulttá, ezért 52 éves korában mehet előrehozott korkedvezményes öregségi nyugdíjba.

nyugdíjigénylő háztartásában nevelt gyermekeként kell figyelembe venni azt a gyermeket is, aki - iskolai tanulmányai folytatása vagy gyógykezelése stb. miatt - átmenetileg tartózkodik háztartáson kívül. A kedvezmény az örökbefogadott és a nevelt gyermek után is jár, ide nem értve a hivatásos nevelőszülő gondozásában lévő gyermeket. (Korm. R. 9/A. § 1. bekezdés)

A kedvezmény külön-külön megilleti a gyermeket szülő nőt és a gyermeket felnevelő személyt is. A kedvezményt azonban ugyanazon gyermek után ugyanazon személy csak egy jogcímen veheti igénybe. (Korm. R. 9/A. § 2. bekezdés) A gyermek születésének tényét anyakönyvi kivonattal, a tartós betegségét, illetőleg fogyatékoságát pedig a családi pótlék igénylésére vonatkozó rendelkezések szerinti módon, orvosi igazolással, a gyermek tíz éven át saját háztartásában történő nevelésének tényét a nyugdíjigénylő nyilatkozatával kell bizonyítani (Korm. R. 9/A. § 3. bekezdés).

Az előrehozott öregségi nyugdíjra és a csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjra jogosultság szempontjából szolgálati időként kell figyelembe venni a rokkantsági, illetőleg a baleseti rokkantsági **nyugdíj folyósításának** időtartamát (Tny. 11/A. § 3. bekezdés).

Rokkantsági nyugdíj¹¹

Jogosult, aki egészségromlás, illetőleg testi vagy szellemi fogyatkozás következtében munkaképességét legalább 67%-ban elvesztette, és állapotában 1 évig javulás nem várható, rendszeresen nem dolgozik, vagy keresete lényegesen kevesebb a megrokkánás előtti kereseténél, illetve megrokkánása időpontjában betöltött életkora szerint szükséges szolgálati időt megszerezte (Tny. 23. § 1. bekezdés).

Az öregségi - ideértve az előrehozott öregségi nyugdíjat is - és a baleseti rokkantsági nyugdíjas rokkantsági nyugdíjra nem jogosult. Rokkantsági nyugdíj **nem állapítható meg** annak, aki saját rokkantságát szándékosan okozta, továbbá annak sem, aki a reá irányadó öregségi nyugdíjra jogosító korhatárt elérte, kivéve, ha öregségi nyugdíjra karkedvezmény címén jogosult, vagy rokkantsági nyugdíjat a jogosultság feléledése címén igényel. (Tny. 23. § 2. bekezdés)

A rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő

- 22 éves életkor betöltése előtt 2 év,
- 22-24 éves korban 4 év, karkedvezményre jogosító munkakörben 3 év,
- 25-29 éves korban 6 év, karkedvezményes munkakörben 4 év,
- 30-34 éves korban 8 év, karkedvezményes munkakörben 6 év,

¹¹ 2008. évben csak azoknak van lehetőségük a 2007. évi szabályok szerint kérni nyugdíjuk megállapítását, akik a 2007. évben a jogosultságot már megszerezték, de igényt nem érvényesítettek. Esetükben választási lehetőség is fennáll abban az értelemben, hogy nyugdíjuk megállapítását a jogosultság bekövetkezése napjától vagy valamilyen későbbi időponttól kérik. Az igényt visszamenőleg legfeljebb hat hónapra lehet érvényesíteni. Azon igénylők esetében, akik nyugellátásra 2007. december 31. napjáig jogosultságot szereztek és legkésőbb 2008. június 30. napjáig az ellátás megállapítása iránti igényüket benyújtják, nyugdíjuk megállapítására a 2007. évben hatályos szabályok alapján is sor kerülhet, amennyiben nyugdíjuk megállapítását visszamenőleg, az igényérvényesítés legkorábbi napjára kérik. A nyugdíjtörvény ugyanis az igény érvényesítésének időpontjához képest - a jogosultsági feltételek korábbi fennállása esetén - lehetőséget biztosít a nyugellátás legfeljebb hat hónapra történő visszamenőleges megállapítására.

- 35-44 éves korban 10 év, karkedvezményes munkakörben 8 év,
- 45-54 éves korban 15 év, karkedvezményes munkakörben 12 év,
- 55 éves kor betöltésétől 20 év, karkedvezményes munkakörben 16 év.

Aki **22 éves életkora előtt** megrokkban, és az iskola befejezését követő 180 napon belül szolgálati időt szerzett, szolgálati idejének tartamára való tekintet nélkül jogosult rokkantsági nyugdíjra. (Tny. 24. § 1-2. bekezdés)

Rokkantsági résznyugdíjra jogosult az, aki 45. életévét betöltötte, vagy ha 1993. július 1-je előtt az 55. életévét is betöltötte, és legalább 10, illetve ha 1993. június 30-a után tölti be az 55. életévét, legalább 15 év szolgálati idővel rendelkezik (Tny. 24. § 3. bekezdés).

A rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő megállapításánál a **megrokkbanás időpontjában** betöltött életkort kell figyelembe venni (Tny. 25. § 1. bekezdés).

A rokkantsági nyugdíjra a jogosultság **azzal a nappal nyílik meg**, amelytől a rokkantság a rehabilitációs szakértői szerv véleménye szerint fennáll. Ha a rehabilitációs szakértői szerv a megrokkbanás időpontjáról nem nyilatkozott, a megrokkbanás időpontjának az igénybejelentés napját kell tekinteni. Ha az igénylőnek a megrokkbanás időpontjáig nincs meg a jogosultsághoz szükséges szolgálati ideje, a rokkantsági nyugdíjra jogosultság a szükséges szolgálati idő megszerzését követő nappal nyílik meg. (Tny. 26. § 1-2. bekezdés)

Ha az igénylő megrokkbanásának időpontjában munkaviszonyban áll, a rokkantsági nyugdíjra való jogosultság azon a napon nyílik meg, amelytől munkaviszonyban már nem áll, és táppénzben, baleseti táppénzben nem részesül; vagy munkát rendszeresen nem végez, és táppénzben, baleseti táppénzben nem részesül; vagy lényegesen kisebb keresetet biztosító munkakörben dolgozik (Tny. 27. §).

Az, aki a megrokkbanáskor betöltött életkora szerint szükséges szolgálati időt nem szerezte meg, rokkantsági nyugdíjra akkor jogosult, ha az alacsonyabb korcsoportban az előírt szolgálati időt megszerezte, és ezt követően szolgálati idejében a megrokkbanásig harminc napnál hosszabb megszakítás nincs; ez a lehetőség az úgynevezett **korcsoportkedvezmény**. E harminc napba nem lehet beszámítani a keresőképtelenség idejét. (Tny. 25. § 2. bekezdés) Az alacsonyabb korcsoportban előírt szolgálati idő megszerzése esetén a szolgálati idő folyamatosságának az e korcsoporthoz tartozó legmagasabb életkor betöltésének napja és a megrokkbanás időpontja között kell fennállnia (Korm. R. 18/B. §).

Abban az esetben, ha az igénylő **karkedvezményre jogosító és egyéb szolgálati időt** is szerzett, a rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati időnek nem kizárólag karkedvezményre jogosító idő alapján történő számításánál a karkedvezményre jogosító munkakörben eltöltött minden évet egy és negyedévként kell számításba venni (Tny. 25. § 3. bekezdés).

Az, aki **szolgálati idejének a kezdetét megelőző időponttól** rokkant, rokkantsági nyugdíjra akkor jogosult, ha az igénybejelentés időpontjában betöltött életkora szerint szükséges szolgálati időt megszerezte, és rendszeresen nem dolgozik, vagy keresete lényegesen kevesebb a nyugdíj igénylését megelőző kereseténél (Tny. 25. § 4. bekezdés).

A rokkantsági nyugdíj **mértéke** a megrokkbanás időpontjában betöltött életkortól, a nyugdíj megállapításáig szerzett szolgálati idő tartamától és a rokkantság fokától függ. A rokkantság fokának

megfelelően, a III. rokkantsági csoportba (67%) tartozik az, aki rokkant, de nem teljesen munkaképtelen, a II. rokkantsági csoportba (100%) tartozik az, aki teljesen munkaképtelen, de mások gondozására nem szorul, az I. rokkantsági csoportba (100%) tartozik az, aki teljesen munkaképtelen, és mások gondozására szorul. A rokkantsági nyugdíj összege az ennek alapját képező havi átlagkeresetnél több nem lehet. A rokkantsági nyugdíj összege a II. rokkantsági csoportban a havi átlagkereset öt, az I. rokkantsági csoportban pedig tíz százalékkal több, mint a III. rokkantsági csoportban. A rokkantsági nyugdíj mértéke huszonöt évet meghaladó szolgálati idő után a III. rokkantsági csoportban az öregségi nyugdíj mértékével azonos. (Tny. 29. § 1, 3-5. bekezdés)

A 2007. december 31-ét követő, de 2009. január 1-jét megelőző időponttól megállapításra kerülő rokkantsági nyugdíj **legkisebb összege** a III. rokkantsági csoportban havi 28500 forint, a II. rokkantsági csoportban havi 29800 forint, az I. rokkantsági csoportban havi 30850 forint. Ha az átmeneti járadékban vagy rendszeres szociális járadékban részesülő személy öregségi nyugdíjra válik jogosulttá, az öregségi teljes vagy résznyugdíjának havi összege nem lehet kevesebb annál az összegnél, mint amely az öregségi teljes vagy résznyugdíj megállapítása kezdő időpontjának hónapjában átmeneti járadék, illetve rendszeres szociális járadék címén megillette, vagy megillette volna. (Korm. R. 23, 10/A. §)

A rokkantsági nyugdíjas öregségi nyugdíjra **nem jogosult** (Tny. 15. § 1. bekezdés).

Ha a rokkantsági nyugdíjas **állapotváltozás** miatt más rokkantsági csoportba kerül, rokkantsági nyugdíja mértékét ennek megfelelően módosítani kell. Az öregségi nyugdíjra jogosító életkor betöltése után azonban a rokkantsági nyugdíj mértékét állapotváltozás miatt módosítani nem lehet. A rokkantsági nyugdíjat az öregségi nyugdíjra jogosító életkor betöltése után csak a III. rokkantsági csoportnak megfelelő összegben lehet újból megállapítani. A rokkantsági nyugdíjat és a baleseti rokkantsági nyugdíjat állapotváltozás esetén rokkantsági csoportonként annak a rokkantsági nyugdíjnak az öt százalékkal kell emelni, illetőleg csökkenteni, amely a rokkantat az állapotváltozás időpontjában megilleti. Az állapotváltozás időpontja az állapotváltozásnak a jogszabályban meghatározott orvosszakértői szervek által megállapított napja, ennek hiányában az orvosi vizsgálat - állapotrosszabbodás esetén azonban legkorábban az állapotrosszabbodás bejelentésének - napja. (Tny. 31. § 1-3. bekezdés, Korm. R. 23/A. §)

A rokkantsági nyugdíjra **jogosultság megszűnik**, ha a nyugdíjas már nem rokkant, vagy rendszeresen dolgozik, és keresete négy hónap óta lényegesen nem kevesebb annál a keresetnél, amelyet a megrokkánás előtti munkakörében rokkantság nélkül elérhetne. A rokkantsági nyugdíjra jogosultság a szolgálati idő tartamától függetlenül **feléled**, ha a jogosultság egyéb feltételei a nyugdíj megszüntetése után öt éven belül újra bekövetkeznek. A jogosultat a nyugdíj megszüntetését követő emelések, kiegészítések is megilletik. Az, aki az öregségi nyugdíjra jogosító életkort - ide nem értve a korkedvezményre jogosultat - még nem töltötte be, feléledés helyett kérheti rokkantsági nyugdíjra jogosultságának új igényként történő elbírálását. (Tny. 30. §) A rokkantsági nyugdíjra jogosultság új igényként történő elbírálásánál a korábbi nyugdíjazásnál figyelembe vett és a nyugdíjasként szerzett szolgálati időt kell figyelembe venni (Korm. R. 24. § 4. bekezdés).

Ha a felülvizsgálat szerint a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjas rehabilitációja javasolt, vagy egészségkárosodása már nem éri el a jogosultsághoz szükséges mértéket, a nyugellátást a

regionális nyugdíjbiztosítási igazgatóság a **megszüntető határozat keltét** követő második hónap első napjától szünteti meg, kivéve, ha a nyugdíjas részére ezt megelőző időponttól kezdődően olyan ellátást állapít meg, amelynek jogosultsági feltételei a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjra való egyidejű jogosultságot kizárják. Ha a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjat a nyugdíjasként elért kereset összegére tekintettel kell megszüntetni, a megszüntetésről e tény megállapítását követő hónap első napjától a nyugdíjfolyósító szerv határozatban intézkedik. (Korm. R. 24. § 1-2. bekezdés)

A rokkantsági nyugdíj orvosi vizsgálat alapján állapotjavulás miatt történő csökkentéséről az orvosi vizsgálat napját követő második hónap első napjától kell gondoskodni. Ha pedig az orvosi vizsgálat **állapotrosszabbodást** állapított meg, a felemelt összegű rokkantsági nyugdíjat a vizsgálat napját követő hónap első napjától kell megállapítani. (Korm. R. 25. §)

Azokat, akiknek a munkaviszonya bányászati tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetnél bányászati szerkezetátalakítás, korszerűsítés miatt vagy bányüzem bezárása következtében szűnik meg, a következő társadalombiztosítási **kedvezmények** illetik meg:

Az a bányász, aki bányászati szolgálata során munkaképességét legalább 50%-os mértékben elvesztette - amennyiben tíz évet földalatti, illetve 15 éve nem a mellékletben szereplő külszíni munkakörben töltött el - a III. rokkantsági csoport szerint járó nyugdíjra jogosult. Ez a kedvezmény azt a bányászt is megilleti, aki a bányászati munkaviszony megszűnése után, de a bányászati tevékenysége következtében vált 50%-os mértékben csökkent munkaképességűvé. (23/1991. Korm. R. 1. §1. bekezdés, 3. §. 1, 4. bekezdés)

Az a vájár, vagy vájár tanfolyamot végzett bányász, aki üzemi baleset vagy szilikózis következtében vájár munkára véglegesen vagy átmenetileg alkalmatlanná vált, munkaképességét 50%-os mértékben elvesztette, a szolgálati időre tekintet nélkül jogosult **rokkantsági nyugdíjkedvezményre** (23/1991. Korm. R. 3. § 2. bekezdés).

Baleseti rokkantsági nyugdíj e rendelet alapján nem állapítható meg (23/1991. Korm. R. 3. § 3. bekezdés).

Aki nyugdíjban részesült, az öregségi nyugdíjra jogosító korhatárt betöltötte, nyugdíjának újbóli megállapítása során a III. csoportbeli rokkantságát orvosi vizsgálat lefolytatása nélkül vélelmezni kell (23/1991. Korm. R. 3. § 5. bekezdés).

Az e rendelet alapján megállapított nyugdíj állapotjavulás címén csak az 50%-ot el nem érő munkaképesség-csökkenés esetén szüntethető meg. Ez a rendelkezés vonatkozik arra a nyugdíjasra is, akinek rokkantsági nyugdíját nem e rendelet alapján állapították meg, de - nyugdíjazása előtt - bányászati tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetnél állt munkaviszonyban. (23/1991. Korm. R. 3. § 6. bekezdés)

A bányász a lakóhelye szerint illetékes társadalombiztosítási igazgatóságtól (kirendeltségtől) kérheti annak megállapítását, hogy mennyi szolgálati időt szerzett, mennyi a karkedvezményre jogosító munkakörben eltöltött ideje és hány éves korában veheti igénybe az öregségi nyugdíjat (23/1991. Korm. R. 4. §).

Rokkantsági nyugdíj 2008. január 1-jétől

Rokkantsági nyugdíjra az **jogosult**, akinek **egészségkárosodása** 79 százalékot meghaladó mértékű, vagy 50-79 százalékos mértékű, de ezzel összefüggésben a jelenlegi vagy az egészségkárosodását megelőző munkakörében, illetve a képzettségének megfelelő más munkakörben való foglalkoztatásra rehabilitáció nélkül nem alkalmas, azonban a rehabilitációs szakértői szerv szakvéleménye alapján rehabilitációja nem javasolt (továbbiakban rokkant). Továbbá, aki az életkorára előírt szolgálati idővel rendelkezik, és az egészségkárosodás következtében kereső tevékenységet nem folytat, vagy keresete, jövedelme legalább 30 százalékkal alacsonyabb az egészségkárosodást megelőző négy naptári hónapra vonatkozó keresete, jövedelme havi átlagánál, és táppénzben, baleseti táppénzben nem részesül. (Tny. 36/A. § 1. bekezdés)

A rokkantsági nyugdíjra a jogosultság **azzal a nappal nyílik meg**, amelytől a rokkantság a rehabilitációs szakértői szerv véleménye szerint fennáll. Ha a rehabilitációs szakértői szerv a megrokkánás időpontjáról nem nyilatkozott, a megrokkánás időpontjának az igénybejelentés napját kell tekinteni. Ha az igénylőnek nincs meg a jogosultsághoz szükséges szolgálati ideje, a rokkantsági nyugdíjra jogosultság a szükséges szolgálati idő megszerzését követő nappal nyílik meg. (Tny. 26. §)

A rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő

- 22 éves életkor betöltése előtt 2 év,
- 22-24 éves életkorban 4 év, karkedvezményre jogosító munkakörben 3 év,
- 25-29 éves életkorban 6 év, karkedvezményre jogosító munkakörben 4 év,
- 30-34 éves életkorban 8 év, karkedvezményre jogosító munkakörben 6 év,
- 35-44 éves életkorban 10 év, karkedvezményre jogosító munkakörben 8 év,
- 45-54 éves életkorban 15 év, karkedvezményre jogosító munkakörben 12 év,
- 55 éves életkor betöltésétől 20 év, karkedvezményre jogosító munkakörben 16 év (Tny. 36/B. §, 24. § 1. bekezdés).

Az, aki az iskolai tanulmányai megszűnését követő 180 napon belül szolgálati időt szerzett és **huszonkét éves kora előtt** megrokkán, szolgálati idejének tartamára tekintet nélkül jogosult rokkantsági nyugdíjra (Tny. 36/B. §, 24. § 2. bekezdés).

Az a rokkant, aki a negyvenötödik életévét, illetőleg 1993. július 1-je előtt az ötvenötödik életévét már betöltötte és legalább tízévi, 1993. június 30-át követően az ötvenötödik életévét betölti és legalább tizenöt évi szolgálati idővel rendelkezik, **rokkantsági résznyugdíjra** jogosult (Tny. 36/B. §, 24. § 3. bekezdés).

A rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő megállapításánál a megrokkánás időpontjában betöltött életkort kell figyelembe venni. Az, aki a megrokkánáskor betöltött életkora szerint szükséges szolgálati időt nem szerezte meg, rokkantsági nyugdíjra akkor jogosult, ha az alacsonyabb korcsoportban az előírt szolgálati időt megszerezte és ezt követően szolgálati idejében a megrokkánásig harminc napnál hosszabb megszakítás nincs, ez a lehetőség az úgynevezett **korcsoportkedvezmény**. E harminc napba nem lehet beszámítani a keresőképtelenség idejét. (Tny. 36/B. §, 25. § 1-2. bekezdés)

Abban az esetben, ha az igénylő **korkedvezményre jogosító és egyéb szolgálati időt** is szerzett, a rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati időnek nem kizárólag korkedvezményre jogosító idő alapján történő számításánál a korkedvezményre jogosító munkakörben eltöltött minden évet egy és negyedévként kell számításba venni (Tny. 36/B. §, 25. § 3. bekezdés).

Az, aki **szolgálati idejének a kezdetét megelőző időponttól rokkant**, rokkantsági nyugdíjra akkor jogosult, ha az igénybejelentés időpontjában betöltött életkora szerint szükséges szolgálati időt megszerezte, és rendszeresen nem dolgozik, vagy keresete lényegesen kevesebb a nyugdíj igénylését megelőző kereseténél (Tny. 36/B. §, 25. § 4. bekezdés).

A rokkantsági nyugdíj **mértékét** a 79%-ot meghaladó mértékű egészségkárosodás esetén - attól függően, hogy a jogosult mások gondozására szorul-e - az I. vagy II. rokkantsági csoportnak, az 50-79 százalékos mértékű egészségkárosodás esetén pedig a III. rokkantsági csoportnak megfelelően kell meghatározni (Tny. 36/C. §). A rokkantsági nyugdíj mértéke a megrokkulás időpontjában betöltött életkortól, a nyugdíj megállapításáig szerzett szolgálati idő tartamától és a rokkantság fokától függ. A rokkantság fokának megfelelően, a III. rokkantsági csoportba (50-79%-os egészségkárosodás) tartozik az, aki rokkant, a II. rokkantsági csoportba (79 %-ot meghaladó egészségkárosodás) tartozik az, aki mások gondozására nem szorul, az I. rokkantsági csoportba (79 %-ot meghaladó egészségkárosodás) tartozik az, aki mások gondozására szorul. A rokkantsági nyugdíj összege az ennek alapját képező havi átlagkeresetnél több nem lehet. A rokkantsági nyugdíj összege a II. rokkantsági csoportban a havi átlagkereset öt, az I. rokkantsági csoportban pedig tíz százalékával több, mint a III. rokkantsági csoportban. A rokkantsági nyugdíj mértéke huszonöt évet meghaladó szolgálati idő után a III. rokkantsági csoportban az öregségi nyugdíj mértékével azonos. (Tny. 36/C. §, 29. § 1, 3-5. bekezdés)

A 2007. december 31-ét követő, de 2009. január 1-jét megelőző időponttól megállapításra kerülő rokkantsági nyugdíj **legkisebb összege** a III. rokkantsági csoportban havi 28500 forint, a II. rokkantsági csoportban havi 29800 forint, az I. rokkantsági csoportban havi 30850 forint. Ha az átmeneti járadékban vagy rendszeres szociális járadékban részesülő személy öregségi nyugdíjra válik jogosulttá, az öregségi teljes vagy résznyugdíjának havi összege nem lehet kevesebb annál az összegnél, mint amely az öregségi teljes vagy résznyugdíj megállapítása kezdő időpontjának hónapjában átmeneti járadék, illetve rendszeres szociális járadék címén megillette, vagy megillette volna. (Korm. R. 23. §, 10/A. §)

A rokkantsági nyugdíjas öregségi nyugdíjra **nem jogosult** (Tny. 15. § 1. bekezdés).

A rokkantsági nyugdíjra jogosultság **megszűnik**, ha a nyugdíjas már nem rokkant, vagy 50-79 százalékos mértékű egészségkárosodás esetén a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt el nem érő nyugdíjas hat egymást követő hónapra vonatkozó nettó keresetének, jövedelmének havi átlaga meghaladja a rokkantsági nyugdíj alapját képező havi átlagkereset összegének kilencven százalékát, illetve annak a megállapítást követően a rendszeres nyugdíjemelések mértékével növelt összegét, de legalább a mindenkori kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) összegét (Tny. 36/D. § 1. bekezdés).

Ha a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjat a nyugdíjasként elért kereset összegére tekintettel kell megszüntetni, a megszüntetésről e tény megállapítását követő hónap első napjától a nyugdíjfolyósító szerv határozatban intézkedik (Korm. R. 24. § 2. bekezdés).

Amennyiben a rokkantsági nyugdíjas foglalkoztatása jogszabályt sért, a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv soron kívüli felülvizsgálatot rendel el, melynek keretében el kell végezni az érintett személy komplex minősítését. A felülvizsgálat, illetve a komplex minősítés időtartamára a rokkantsági nyugdíj folyósítását **fel kell függeszteni**. Amennyiben a felülvizsgálat során megállapítható, hogy a jogosultsági feltételek továbbra is fennállnak, a rokkantsági nyugdíjat a felfüggesztés időpontjától kezdődően folyósítani kell. A jogosultsági feltételek hiányában a rokkantsági nyugdíjat meg kell szüntetni. (Tny. 36/D. § 2. bekezdés) Ha az előírt felülvizsgálat a jogosultsági feltételek hiányát állapítja meg, a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjat az ellátás folyósítása felfüggesztésének kezdő időpontjától kell megszüntetni (Korm. R. 24. § 3. bekezdés).

Ha a **felülvizsgálat** szerint a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjas rehabilitációja javasolt, vagy egészségkárosodása már nem éri el a jogosultsághoz szükséges mértéket, a nyugellátást a regionális nyugdíjbiztosítási igazgatóság a megszüntető határozat keltét követő második hónap első napjától szünteti meg, kivéve, ha a nyugdíjas részére ezt megelőző időponttól kezdődően olyan ellátást állapít meg, amelynek jogosultsági feltételei a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjra való egyidejű jogosultságot kizárják (Korm. R. 24. § 1. bekezdés).

A rokkantsági nyugdíjra jogosultság a szolgálati idő tartamától függetlenül **feléled**, ha a jogosultság egyéb feltételei a nyugdíj megszüntetése után öt éven belül újra bekövetkeznek. A jogosultat a nyugdíj megszüntetését követő emelések, kiegészítések is megilletik. Aki az öregségi nyugdíjra jogosító életkort - ide nem értve a karkedvezményre jogosult személyre irányadó életkort - a jogosultság egyéb feltételeinek ismételt bekövetkezésekor még nem töltötte be, feléledés helyett kérheti rokkantsági nyugdíjra való jogosultságának új igényként történő elbírálását. (Tny. 36/D. § 4. bekezdés)

A rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjra jogosultság új igényként történő elbírálásánál a korábbi nyugdíjazásnál figyelembe vett és a nyugdíjasként szerzett szolgálati időt kell figyelembe venni (Korm. R. 24. § 4. bekezdés).

Ha a rokkantsági nyugdíjas egészségkárosodásának mértéke változik, rokkantsági nyugdíja mértékét ennek megfelelően **módosítani** kell. Az öregségi nyugdíjra jogosító életkor betöltése után azonban a rokkantsági nyugdíj mértékét az egészségkárosodás változása miatt módosítani nem lehet. (Tny. 36/D. § 5. bekezdés) Az **állapotváltozás** időpontja az állapotváltozásnak a jogszabályban meghatározott orvosszakértői szerv által megállapított napja, ennek hiányában az orvosi vizsgálat - állapotrosszabbodás esetén azonban legkorábban az állapotrosszabbodás bejelentésének - napja (Korm. R. 23/A. §).

A rokkantsági nyugdíj - orvosi vizsgálat alapján **állapotjavulás** miatt történő - csökkentéséről (leszállításáról) az állapotváltozás időpontját követő második hónap első napjától kell intézkedni. **Állapotrosszabbodás** esetén a felemelt összegű rokkantsági nyugdíjat az állapotváltozás időpontját követő hónap első napjától kell megállapítani (Korm. R. 25. §).

Az irányadó **korhatár betöltése után** a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjat állapotváltozás, vagy kereső tevékenység folytatása miatt megszüntetni nem lehet (Korm. R. 24. § 5. bekezdés).

A rokkantsági nyugdíjat és a baleseti rokkantsági nyugdíjat állapotváltozás esetén rokkantsági csoportonként annak a rokkantsági nyugdíjnak az öt százalékával kell emelni, illetőleg csökkenteni, amely a rokkantat az állapotváltozás időpontjában megilleti (Korm. R. 24. § 6. bekezdés, Tny 31. § 3. bekezdés).

Azokat, akiknek a munkaviszonya bányászati tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetnél bányászati szerkezetátalakítás, korszerűsítés miatt vagy bányüzem bezárása következtében szűnik meg, a következő társadalombiztosítási **kedvezmények** illetik meg:

Az a bányász, aki bányászati szolgálata során munkaképességét legalább 50%-os mértékben elvesztette, illetve egészségkárosodása legalább 40%-os mértékű - amennyiben tíz évet földalatti, illetve 15 éve nem a mellékletben szereplő külszíni munkakörben töltött el - a III. rokkantsági csoport szerint járó nyugdíjra jogosult. Ez a kedvezmény azt a bányászt is megilleti, aki a bányászati munkaviszony megszűnése után, de a bányászati tevékenysége következtében vált 50%-os mértékben csökkent munkaképességűvé, illetve legalább 40%-os mértékben egészségkárosodottá. (23/1991. Korm. R. 1. § 1. bekezdés, 3. § 1, 4. bekezdés)

Az a vājár, vagy vājár tanfolyamot végzett bányász, aki üzemi baleset vagy szilikózis következtében vājár munkára véglegesen vagy átmenetileg alkalmatlanná vált, munkaképességét 50%-os mértékben elvesztette, illetve egészségkárosodása legalább 40%-os mértékű, a szolgálati időre tekintet nélkül jogosult **rokkantsági nyugdíjkedvezményre** (23/1991. Korm. R. 3. § 2. bekezdés).

Baleseti rokkantsági nyugdíj e rendelet alapján nem állapítható meg (23/1991. Korm. R. 3. § 3. bekezdés).

Aki nyugdíjban részesült, az öregségi nyugdíjra jogosító korhatárt betöltötte, nyugdíjának újbóli megállapítása során a III. csoportbeli rokkantságát orvosi vizsgálat lefolytatása nélkül vélelmezni kell (23/1991. Korm. R. 3. § 5. bekezdés).

Az e rendelet alapján megállapított nyugdíj állapotjavulás címén csak az 50%-ot el nem érő munkaképesség-csökkenés, illetve 40%-ot el nem érő egészségkárosodás esetén szüntethető meg. Ez a rendelkezés vonatkozik arra a nyugdíjasra is, akinek rokkantsági nyugdíját nem e rendelet alapján állapították meg, de - nyugdíjazása előtt - bányászati tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetnél állt munkaviszonyban. (23/1991. Korm. R. 3. § 6. bekezdés)

A bányász a lakóhelye szerint illetékes társadalombiztosítási igazgatóságtól (kirendeltségtől) kérheti annak megállapítását, hogy mennyi szolgálati időt szerzett, mennyi a korekedvezményre jogosító munkakörben eltöltött ideje és hány éves korában veheti igénybe az öregségi nyugdíjat (23/1991. Korm. R. 4. §).

Rehabilitációs járadék (A 2007. évi LXXXIV. törvény a rehabilitációs járadékról (a továbbiakban: Rjt.) alapján)

Rehabilitációs járadékra az **jogosult**, aki

- 50-79 százalékos egészségkárosodást szenvedett, és ezzel összefüggésben a jelenlegi vagy az egészségkárosodását megelőző munkakörében, illetve a képzettségének megfelelő más munkakörben való foglalkoztatásra rehabilitáció nélkül nem alkalmas,
- kereső tevékenységet nem folytat, vagy a keresete, jövedelme legalább 30 százalékkal alacsonyabb az egészségkárosodást megelőző négy naptári hónapra vonatkozó keresete jövedelme havi átlagánál,
- továbbá rehabilitálható, és az életkora szerint szükséges szolgálati időt megszerezte (Rjt. 3. § 1. bekezdés).

A jogosultsághoz szükséges **szolgálati időre**, megállapítására és igazolására a rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati időre vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni azzal, hogy a jogosultsághoz szükséges szolgálati időbe be kell számítani a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíj időtartamát is (Rjt. 3. § 2. bekezdés).

Rehabilitációs járadékra **nem jogosult** az, aki öregségi nyugdíjban, előrehozott és csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjban, karkedvezményes nyugdíjban, rokkantsági nyugdíjban, baleseti rokkantsági nyugdíjban, öregségi járadékban, munkaképtelenségi járadékban, özvegyi járadékban, növelt összegű öregségi, munkaképtelenségi és özvegyi járadékban, korbetöltés címén járó özvegyi nyugdíjban, rokkantság címén járó özvegyi nyugdíjban, bányásznyugdíjban, korengedményes nyugdíjban, egyes művészeti tevékenységet folytatók öregségi nyugdíjában, szolgálati nyugdíjban, polgármester öregségi nyugdíjában vagy közszolgálati járadékában, terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási díjban, táppénzben, baleseti táppénzben, átmeneti járadékban, rendszeres szociális járadékban, bányász dolgozók egészségkárosodási járadékában, rokkantsági járadékban, a hadigondozottak és nemzeti gondozottak pénzbeli ellátásaiban, a nemzeti helytállásért elnevezésű pótlékban részesül (Rjt. 3. § 3. bekezdés).

A rehabilitációs járadék **összege, illetve legkisebb összege** - a magánnyugdíj-pénztári tagságtól függetlenül - megegyezik a rokkantsági nyugdíj (III. rokkantsági csoport) összegének 120%-ával (Rjt. 4. § 1. bekezdés).

Összegét 50%-kal csökkenteni kell, ha kereső tevékenység folytatása esetén a rehabilitációs járadékban részesülő 3 egymást követő hónapra vonatkozó keresetének, jövedelmének havi átlaga meghaladja a rokkantsági nyugdíj alapját képező havi átlagkereset összegének 90 százalékát, illetve annak a megállapítást követően a rendszeres nyugdíjmelés(ek) mértékével növelt összegét, de legalább a minimálbér összegét (Rjt. 4. § 2. bekezdés).

Összegének meghatározása során a rokkantsági nyugdíj összegének meghatározására vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni azzal, hogy a jogosultsághoz szükséges szolgálati időbe beszámított rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíj időtartamát figyelmen kívül kell hagyni (Rjt. 4. § 3. bekezdés).

Évenkénti rendszeres emeléséről a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervnek nem kell határozatot hoznia (Rjt. 4. § 4. bekezdés)¹²

A jogosultság, a járadékban részesülőt érintő jog és kötelezettség megállapítására a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) rendelkezéseit kell alkalmazni. Az **igény érvényesítésére**, a **jogorvoslatra**, a jogalap nélkül felvett ellátás visszafizetésére és megtérítésére, valamint a járadékból történő levonásra - ha e törvény eltérően nem rendelkezik - a Tny. rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni. (Rjt. 5. § 1. bekezdés)

A rehabilitációs járadékot rendszeresített nyomtatványon (a továbbiakban: igénybejelentő lap) írásban, valamint elektronikus úton lehet **igényelni**. A jogosultság elbírálásához az igénylő köteles a keresetéről, jövedelméről nyilatkozni, azt igazolni. A rehabilitációs járadékkal kapcsolatos eljárás költség- és illetékmentes. A bíróság az érdemi határozat felülvizsgálata során a határozatot megváltoztathatja. (Rjt. 2-5. §)

Az igény elbírálásához a rehabilitációs szakértői szerv a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv megkeresésére a megkereséstől számított 60 napon belül **komplex minősítést** végez, és szakvéleményt ad az egészségkárosodás mértékéről, a szakmai munkaképességről, a rehabilitálhatóságról, a rehabilitáció lehetséges irányáról, valamint a rehabilitációs szükségletekről, továbbá a rehabilitációhoz szükséges időtartamról (Rjt. 6. § 1. bekezdés).

A nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv eljárása során a rehabilitációs szakértői szerv szakvéleményéhez kötve van. A rehabilitációs szakértői szerv szakvéleményének megérkezéséig a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv az eljárását felfüggeszti. (Rjt. 6. § 2-3. bekezdés)

Az elutasító határozat, illetve a megszüntető végzés jogerőre emelkedését követő 12 hónapon belül előterjesztett **újabb igénybejelentést** csak akkor kell elbírálni, ha azt a szakvéleményben foglaltak alapján a szükséges egészségkárosodás fennállásának hiánya miatt utasították el, és a rendelkezésre álló egészségügyi dokumentáció alapján megállapítható, hogy az igénylő egészségi állapotában az elutasítást követően tartós rosszabbodás következett be. Az elutasításról a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv határozatot hoz. (Rjt. 6. § 4. bekezdés)

A rehabilitációs járadékra jogosult a rehabilitáció sikeres megvalósulása érdekében az állami foglalkoztatási szervvel történő **együttműködésre** köteles, amelynek keretében az állami foglalkoztatási szervvel írásbeli rehabilitációs megállapodást köt, továbbá teljesíti a rehabilitációs megállapodás mellékleteként meghatározott rehabilitációs tervben foglaltakat (Rjt. 7. § 1. bekezdés).

A **rehabilitációs megállapodás** tartalmazza: a rehabilitációs járadékban részesülő nyilatkozatát arra vonatkozóan, hogy vállalja az együttműködési kötelezettség teljesítését, elfogadja a számára felajánlott megfelelő munkahelyet, valamint a térítési kötelezettséggel nem járó képzési lehetőséget; önálló munkahelykeresésének formáit; az állami foglalkoztatási szerv által nyújtandó, rehabilitációs szolgáltatásokat; valamint az állami foglalkoztatási szervnél történő jelentkezései gyakoriságát, a kapcsolattartás módját (Rjt. 7. § 2. bekezdés).

¹² A rehabilitációs járadékból - a szolgálati időbe történő beszámítás érdekében - nyugdíjjárulékot kell fizetni. A rehabilitációs járadékban részesülőt 13. havi ellátás nem illeti meg.

A nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv határozatában felhívja a járadékban részesülőt az együttműködési kötelezettség teljesítésére, egyben tájékoztatja az együttműködési kötelezettség megszegésének jogkövetkezményeiről. A rehabilitációs járadékban részesülő - a határozat és az alapjául szolgáló szakvélemény bemutatásával - a határozat kézbesítésétől számított 10 munkanapon belül megkeresi az állami foglalkoztatási szervet a rehabilitációs megállapodás megkötése érdekében. (Rjt. 7. § 3. bekezdés)

A nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv a határozat meghozataláról és annak jogerőre emelkedéséről haladéktalanul értesíti az állami foglalkoztatási szervet. Az állami foglalkoztatási szerv legkésőbb a jogerőre emelkedésről szóló értesítést követő 30 napon belül elkészíti, és a jogosulttal ismerteti a rehabilitációs megállapodásra tett javaslatát. (Rjt. 7. § 4. bekezdés)

Amennyiben a rehabilitációs járadékban részesülő **kereső tevékenységet** folytat, akkor rehabilitációját elsősorban ennek keretében kell megkísérelni. Ennek érdekében az állami foglalkoztatási szerv megkeresi a foglalkoztatót. A foglalkoztató a megkeresést követő 10 munkanapon belül köteles konzultációt folytatni a rehabilitációs intézkedések lehetőségéről. Ha a foglalkoztató a szükséges rehabilitációs intézkedéseket vállalja, akkor a rehabilitációs megállapodást ennek alapulvételével kell megkötni. (Rjt. 7. § 6. bekezdés)

A rehabilitációs megállapodás megkötését követően az állami foglalkoztatási szerv 3 munkanapon belül értesíti a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervet (Rjt. 7. § 7. bekezdés).

Amennyiben a rehabilitációs megállapodás 30 napon belül nem kerül megkötésre, az állami foglalkoztatási szerv kezdeményezi a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv felé a járadék megszüntetését. A határidők elmulasztása esetén igazolási kérelem előterjeszhető. Ebben az esetben a Ket. igazolási kérelemre vonatkozó rendelkezéseit (66-67. §) kell megfelelően alkalmazni. (Rjt. 7. § 8-9. bekezdés)

A rehabilitációs járadékban részesülő 10 munkanapon belül köteles értesíteni az állami foglalkoztatási szervet, ha az egészségi állapotában tartós rosszabbodás következett be, illetve kereső tevékenységet folytat, vagy keresete, jövedelme megváltozott, illetve a rehabilitációs megállapodás alapjául szolgáló körülményeiben egyéb lényeges változás következett be (Rjt. 8. § 1. bekezdés).

Az ellátás a jogosultsági feltételek bekövetkezésének napjától, de legkorábban az **igénybejelentés napjától** állapítható meg. Amennyiben az igénylő e napon terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási díjban, táppénzben, baleseti táppénzben részesül, a rehabilitációs járadék az ellátás megszüntetésének napjától állapítható meg. (Rjt. 9. §)

A rehabilitációs járadék a rehabilitációhoz szükséges időtartamra, de **legfeljebb 3 évre** állapítható meg (Rjt. 10. § 1. bekezdés).

Amennyiben az ellátás 3 évnél rövidebb időtartama eltelt, de a rehabilitáció még nem fejeződött be, a rehabilitáció sikeres megvalósulásának érdekében az időtartam legfeljebb egy alkalommal meghosszabbítható, de a teljes időtartam ebben az esetben sem haladhatja meg a 3 évet (Rjt. 10. § 2. bekezdés).

A jogosultság a megszüntetés utáni 24 hónapon belül **feléled**, a kereseti korlátra vonatkozó megszüntetés esetében, ha az érintett személy kereső tevékenysége megszűnt, illetve az egészségi

állapotban történő, a rehabilitációt lehetetlenné tevő tartós rosszabbodás esetén, ha az érintett személy egészségi állapotában a rehabilitációt ismét lehetővé tevő javulás következett be (Rjt. 10. § 3. bekezdés).

Az ellátásra jogosultság nem éled fel, ha a keresőtevékenység megszűnése a munkavállaló rendes felmondása, a köztisztviselő, a közalkalmazott, valamint a fegyveres erők, a fegyveres testületek és rendészeti szervek hivatásos állományú tagjának lemondása, továbbá a munkaadó rendkívüli felmondása, a közszolgálati jogviszony hivatalvesztéssel, a közalkalmazotti jogviszony elbocsátással, valamint a hivatásos és szerződéses állományú jogviszonynak a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvényben meghatározott ok miatt következett be (Rjt. 10. § 4. bekezdés).

Az ellátás teljes időtartama feléledés esetén sem haladhatja meg a 3 évet. A jogosultat a megszüntetést követő emelések, kiegészítések is megilletik. (Rjt. 10. § 6. bekezdés)

A megszűnést, megszüntetést követően **ismételten megállapítható**, ha a jogosultsági feltételek fennállnak, kizáró feltétel nem áll fenn, és az igénylő egészségi állapotában a rehabilitálhatóságot is befolyásoló lényeges változás következett be (Rjt. 10. § 7. bekezdés).

A folyósítására a nyugellátások és a baleseti nyugellátások folyósítására vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni (Rjt. 11. § 1. bekezdés).

A járadék folyósítását 3 hónap időtartamra **szüneteltetni** kell, amennyiben a rehabilitációs járadékban részesülő foglalkoztatására jogszabálysértő módon került sor (Rjt. 11. § 2. bekezdés).

A rehabilitációs járadékban részesülő egészségi állapotában történt tartós rosszabbodás esetén az állami foglalkoztatási szerv a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervnél **felülvizsgálatot** kezdeményez (Rjt. 12. § 1. bekezdés).

A nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv vezetője a járadékban részesülőt felülvizsgálat céljából történő személyes megjelenésre kötelezheti akkor, ha olyan tény vagy körülmény jut a tudomására, amely valószínűsíti, hogy a korábban megállapított egészségkárosodás a megállapítás időpontjában nem állt fenn vagy az a megállapítottnál kisebb mértékű volt. A felülvizsgálat során megkeresi a rehabilitációs szakértői szervezet komplex minősítés elvégzése céljából. (Rjt. 12. § 2-3. bekezdés)

Az ellátás **megszűnik**, illetve azt meg kell szüntetni, ha a rehabilitációs járadékban részesülő meghalt, ha az ellátás megszüntetését kérte, ha az ellátás időtartama letelt, ha három naptári hónapot meghaladóan, egybefüggően külföldön tartózkodik. Kereső tevékenység folytatása esetén, ha 6 egymást követő hónapra vonatkozó, járulékokkal csökkentett keresetének, jövedelmének havi átlaga meghaladja a rokkantsági nyugdíj alapját képező havi átlagkereset összegének 90 százalékát, illetve annak a megállapítást követően a rendszeres nyugdíjemelések mértékével növelt összegét, de legalább a minimálbér összegét. Ha egészségi állapotában olyan tartós rosszabbodás következett be, amely a rehabilitációt lehetetlenné teszi. Ha az együttműködési kötelezettségét, illetve a rehabilitációs megállapodásban foglalt kötelezettségeit neki felrőható okból nem teljesíti, vagy a foglalkoztatására ismételten jogszabálysértő módon kerül sor. (Rjt. 13. § 1. bekezdés)

A rehabilitációs járadékot az igénylő kérésére, három hónapot meghaladó külföldi tartózkodás, az együttműködési kötelezettség megszegése, vagy jogszabálysértő foglalkoztatás esetén a megszüntetési ok megállapítását követő hónap első napjától kell megszüntetni. Az előírt kereseti

korlát illetve az egészségi állapotban bekövetkezett tartós rosszabbodás esetén a megszüntetési ok megállapítását követő második hónap első napjától kell megszüntetni. (Rjt 13. § 5, 6. bekezdés)

E törvény rendelkezéseit a **2007. december 31-ét követően** benyújtott igénybejelentés - ideértve az állapotrosszabbodás miatti igénybejelentést is - esetén kell alkalmazni. Annak az egészségkárosodást szenvedett személynek, aki 2011. december 31-éig a rá irányadó nyugdíjkorhatárt **10 éven belül eléri**, és a rehabilitációs járadékra megállapított jogosultsági feltételeknek megfelel 2007. december 31-ét követően benyújtott igénybejelentés esetén, valamint 2007. december 31-én rokkantsági nyugdíjban részesülő személy esedékes felülvizsgálata során kérelmére **rokkantsági nyugdíjat** kell megállapítani. A 2007. december 31-én rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban részesülő személynek a 2008. évben esedékes soron következő felülvizsgálata keretében csak az egészségkárosodás mértékét kell vizsgálni. Ennek során amennyiben az egészségkárosodás mértéke a 79%-ot meghaladja - attól függően, hogy mások gondozására szorul-e -, az I, illetve II. csoport szerinti rokkantsági nyugdíjra, amennyiben az egészségkárosodás mértéke 50-79%-os, a III. csoport szerinti rokkantsági nyugdíjra jogosult. A 2007. december 31-én rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban részesülő személy kérelmére a 2008. évben esedékes soron következő első felülvizsgálata keretében komplex minősítést kell végezni, ebben az esetben a minősítésben foglaltaknak megfelelő ellátásra jogosult. (Rjt 30. § 2-4. bekezdés)

A megváltozott munkaképességű dolgozók rendszeres pénzbeli ellátásai (a 387/2007. (XII. 23.) Korm. Rendelet (a továbbiakban Korm. R. az egészségkárosodott személyek szociális járadékairól alapján)

Átmeneti járadék

Jogosult, akinek legalább 40%-os mértékű egészségkárosodása a keresőtevékenység folytatásának időtartama alatt - ideértve a keresőtevékenység megszűnését követően folyósított táppénz, baleseti táppénz és az álláskeresők ellátásai időtartamát is - keletkezett, és ezzel összefüggésben a jelenlegi vagy az egészségkárosodását megelőző munkakörében, illetve a képzettségének megfelelő más munkakörben való foglalkoztatásra rehabilitáció nélkül nem alkalmas, és

- a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt öt éven belül eléri,
- rendelkezik az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel,
- saját jogú nyugellátásra nem jogosult,

- nem részesül rendszeres pénzellátásban¹³ keresetkiegészítésben, átmeneti keresetkiegészítésben, jövedelemkiegészítésben, átmeneti jövedelemkiegészítésben, rendszeres szociális járadékban, bányász dolgozók egészségkárosodási járadékában,
- keresőtevékenységet nem folytat, vagy az átmeneti járadékra való igény benyújtását megelőző négy naptári hónapra vonatkozó keresetének, jövedelmének havi átlaga nem haladja meg a mindenkor kötelező legkisebb munkabér összegének 80%-át (Korm. R. 3. §).

Az átmeneti járadék havi **összege** a jogosultnak az átmeneti járadékra való jogosultság időpontjáig megszerzett nyugdíjalapot képező jövedelem és szolgálati idő alapján kiszámított öregségi nyugdíjának - tekintet nélkül a magánnyugdíj-pénztári tagságra - 75%-a, de nem lehet kevesebb a rendszeres szociális járadék havi összegénél (Korm. R. 4. §).

2008 január 1-jétől 5 százalékkal kell felemelni az átmeneti járadék összegét (351/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet 1. § 2. bekezdés).

Az igény elbírálásához a szakértői bizottság az egészségkárosodás mértékéről és a szakmai munkaképességről ad szakvéleményt azon személy esetén, aki átmeneti járadék iránt nyújtott be igényt (Korm. R. 11. § 1. bekezdés).

Az átmeneti járadékra való jogosultság **megszűnik**, ha a jogosult eléri a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt (Korm. R. 17 § 2. bekezdés).

Rendszeres szociális járadék

Jogosult, akinek legalább 40%-os mértékű egészségkárosodása a keresőtevékenység folytatásának időtartama alatt - ideértve a keresőtevékenység megszűnését követően folyósított táppénz, baleseti táppénz és az álláskereső ellátásai időtartamát is - keletkezett, és ezzel összefüggésben a jelenlegi vagy az egészségkárosodását megelőző munkakörében, illetve a képzettségének megfelelő más munkakörben való foglalkoztatásra rehabilitáció nélkül nem alkalmas, és a rendszeres szociális járadék megállapításának időpontjában

- a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt még nem töltötte be,
- rendelkezik a rokkantsági nyugdíjhoz életkora szerint szükséges szolgálati idő felével,
- saját jogú nyugellátásra nem jogosult,

¹³ Az átmeneti és a rendszeres szociális járadék megállapításánál rendszeres pénzellátás: a gyermekgondozási díj; a terhességi-gyermekágyi segély; a gyermeknevelési támogatás; a rokkantsági járadék; az Ft. (1991. évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról) szerinti pénzbeli ellátások, ideértve a foglalkoztatást elősegítő támogatások közül a keresetkiegészítést, a keresetpótló juttatást, az önfoglalkoztatás támogatását és a munkaerő-piaci programok kapcsán nyújtott egységes támogatást is; a táppénz, a baleseti táppénz, kivéve a jogosultat az e rendelet szerinti ellátások folyósítása mellett végzett keresőtevékenység alapján megillető táppénzt, baleseti táppénzt; a szociális biztonsági rendszerek koordinációjáról szóló közösségi rendeletek és a szociális biztonsági tárgyú nemzetközi egyezmények alapján folyósított egyéb azonos típusú ellátás (Korm. R. 2. § f. pont).

- nem részesül rendszeres pénzellátásban,¹⁴ keresetkiegészítésben, átmeneti keresetkiegészítésben, jövedelemkiegészítésben, átmeneti jövedelemkiegészítésben, átmeneti járadékban, bányász dolgozók egészségkárosodási járadékában,
- keresőtevékenységet nem folytat, vagy a rendszeres szociális járadékra való igény benyújtását megelőző négy naptári hónapra vonatkozó keresetének, jövedelmének havi átlaga nem haladja meg a mindenkor kötelező legkisebb munkabér összegének 80%-át (Korm. R. 5. § 1. bekezdés).

Aki az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézetnek illetékes szakértői bizottsága (a továbbiakban: szakértői bizottság) szakvéleménye alapján **rehabilitálható**, a rendszeres szociális járadék megállapításának feltétele, hogy a regionális munkaügyi központ illetékes kirendeltsége (a továbbiakban: munkaügyi központ) a kérelmezőt álláskeresőként nyilvántartásba vegye (Korm. R. 5. § 2. bekezdés).

A nyilvántartásba vétel alól mentesül az, aki **keresőtevékenységet** folytat, vagy oktatási intézmény nappali tagozatán tanulmányokat folytat, vagy a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt tíz éven belül eléri (Korm. R. 5. § 3. bekezdés).

Az igény elbírálásához a szakértői bizottság a nyugdíjbiztosítási igazgatóság megkeresésére **komplex minősítés** alapján ad szakvéleményt azon személy esetén, aki rendszeres szociális járadék iránt nyújtott be igényt, és több mint tíz év múlva tölti be a reá irányadó nyugdíjkorhatárt. Az **egészségkárosodás mértékéről** és a szakmai munkaképességről ad szakvéleményt azon személy esetén, aki rendszeres szociális járadék iránt nyújtott be igényt és tíz éven belül eléri a reá irányadó nyugdíjkorhatárt. (Korm. R. 11. § 1. bekezdés)

Ha a rendszeres szociális járadék iránt igényt benyújtó személy a szakértői bizottság szakvéleménye alapján **rehabilitálhatónak** minősül, a nyugdíjbiztosítási igazgatóság - határidő kitérésével - felhívja, hogy kezdeményezze álláskeresőként történő nyilvántartásba vételét, kivéve, ha az erről szóló igazolást már a járadék igénylésekor csatolta, illetve keresőtevékenység, tanulmányi jogviszony, vagy életkor alapján mentesül az álláskeresőként történő nyilvántartásba vétel alól (Korm. R. 11 § 3. bekezdés).

A rendszeres szociális járadék havi **összegét** külön jogszabály határozza meg (Korm. R. 6. §).

A 2007. december 31-ét követő időponttól megállapításra kerülő rendszeres szociális járadék összege havi 26420 forint (351/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet 4. §).

A korábban megállapított rendszeres szociális járadék összegét 2008 január 1-jétől a 62. életévüket 2008. december 31-éig betöltő személyek esetében havi 1460 forinttal, egyéb esetekben havi 1260 forinttal kell emelni (351/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet 1. § 4. bekezdés).

A **bányász dolgozók egészségkárosodási járadékára** vonatkozó jogszabályokat lásd e rendelet 7-8. §-ai alatt.

¹⁴ Lásd a 13. lábjegyzetet, a rendszeres pénzellátásról.

Az átmeneti járadék, a rendszeres szociális járadékra vonatkozó közös szabályok

Akinek valamely járadékra és **özvegyi nyugdíjra** - ide nem értve az ideiglenes özvegyi nyugdíjat - való jogosultságát egyaránt megállapították, azt a járadék 50%-kal csökkentett összegben illeti meg (Korm. R. 9. § 1. bekezdés).

Ha az özvegyi nyugdíj - ide nem értve az ideiglenes özvegyi nyugdíjat - és a járadék 50%-kal csökkentett összege együttesen nem éri el a járadék teljes összegét, a jogosultat a járadék olyan összegben illeti meg, hogy az az özvegyi nyugdíj - ide nem értve az ideiglenes özvegyi nyugdíjat - összegével együtt elérje a járadék öt megillető teljes összegét (Korm. R. 9. § 2. bekezdés).

A járadék iránti **igény érvényesítésére**, a jogorvoslatra, az ellátás megtérítésére, a jogalap nélkül felvett ellátás visszafizetésére, megtérítésére, a járadékból történő levonásra, a járadék folyósítására, rendszeres emelésére, a járadékkal kapcsolatos eljárás költség- és illetékmentességére a társadalombiztosítási nyugellátásra vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni (Korm. R. 10. § 1. bekezdés).

A járadék iránti igényt az illetékes regionális nyugdíjbiztosítási igazgatósághoz (a továbbiakban: nyugdíjbiztosítási igazgatóság) az erre rendszeresített nyomtatványon írásban, valamint elektronikus úton lehet benyújtani annak a keresőtevékenységnek az időtartama alatt vagy a megszűnésétől számított **24 hónapon belül**, amelynek során az egészségkárosodás bekövetkezett. A határidő elmulasztása jogvesztő. A határidőbe nem számít bele a táppénz, baleseti táppénz folyósításának időtartama, az álláskereső ellátás folyósításának időtartama, a rehabilitációs járadék és a rokkantsági nyugdíj iránti igény bejelentésétől az elbírálásáig tartó időszak, a rehabilitációs járadékra és a rokkantsági nyugdíjra való jogosultság időtartama. Továbbá az átmeneti járadékra való jogosultság megállapításánál e határidőbe nem számít bele a rendszeres szociális járadék folyósításának időtartama. (Korm. R. 10. § 2-4. bekezdés)

A nyugdíjbiztosítási igazgatóság eljárása során a szakértői bizottság **szakvéleményéhez** kötve van. A nyugdíjbiztosítási igazgatóságnak nem kell megkeresnie a szakértői bizottságot, ha a kérelmező érvényes szakvéleménnyel rendelkezik. (Korm. R. 11. § 2, 4. bekezdés)

A járadék a jogosultsági feltételek - ide nem értve az álláskeresőként való nyilvántartásba vételi feltételt - bekövetkeztének napjától, de legkorábban az **igénybejelentés napjától** esedékes (Korm. R. 12. §).

A járadékra jogosult tíz munkanapon belül köteles értesíteni a nyugdíjbiztosítási igazgatóságot a jogosultsági feltételekben bekövetkezett változásról, valamint arról, ha keresőtevékenység folytatása esetén hat egymást követő hónapra vonatkozó keresetének, jövedelmének havi átlaga meghaladja a mindenkori kötelező legkisebb munkabér 80%-át (Korm. R. 13. §).

Rehabilitálhatónak minősülő járadékos a munkaügyi központtal **együttműködni** köteles (a továbbiakban: együttműködésre kötelezett járadékos) (Korm. R. 14. § 1. bekezdés).

Az együttműködésre kötelezett járadékos a munkaügyi központ álláskeresői megállapodást köt. Ha megállapították a rendszeres szociális járadékot, a megállapító nyugdíjbiztosítási igazgatóság a határozat meghozataláról és annak jogerőre emelkedéséről haladéktalanul értesíti a munkaügyi központot. (Korm. R. 14. § 1. bekezdés)

A munkaügyi központ az együttműködésre kötelezett járadékosnak az álláskeresői nyilvántartásból való törléséről a törléstől számított tíz munkanapon belül értesíti a nyugdíjbiztosítási igazgatóságot, ha a törlésre az együttműködési kötelezettség megszegése miatt került sor (Korm. R. 15. §).

Az egészségkárosodás fennállását a szakértői bizottság szakvéleményében meghatározott időpontban kell **felülvizsgálni** (rendszeres felülvizsgálat), kivéve, ha a szakvélemény alapján a járadékra jogosult állapota véglegesnek tekinthető (Korm. R. 16. § 1. bekezdés).

A nyugdíjbiztosítási igazgatóság vezetője a rendszeres felülvizsgálaton kívül a járadékra jogosultat felülvizsgálat céljából történő személyes megjelenésre kötelezheti akkor, ha olyan tény vagy körülmény jut a tudomására, amely valószínűsíti, hogy a korábban megállapított egészségkárosodás a megállapítás időpontjában nem állt fenn vagy az a megállapítottnál kisebb mértékű volt, vagy az egészségkárosodás mértéke a járadék folyósítása alatt kisebb mértékűvé vált (rendkívüli felülvizsgálat) (Korm. R. 16. § 2. bekezdés).

A nyugdíjbiztosítási igazgatóság a rendszeres és a rendkívüli felülvizsgálat során megkeresi a szakértői bizottságot, hogy adjon szakvéleményt az egészségkárosodás mértékéről és a szakmai munkaképességről azon személy esetén, aki rendszeres szociális járadékra jogosult és több, mint tíz év múlva tölti be a reá irányadó nyugdíjkorhatárt, az egészségkárosodás mértékéről egyéb esetben (Korm. R. 16. § 3. bekezdés).

A járadékra való jogosultság megszűnik, illetve azt meg kell szüntetni, ha

- a járadékra jogosult meghalt,
- a járadék folyósításának megszüntetését kéri,
- három naptári hónapot meghaladóan, egybefüggően külföldön tartózkodik,
- egészségkárosodásának mértéke nem éri el az e rendeletben meghatározott mértéket,
- keresőtevékenységet folytat és 6 egymást követő hónapra vonatkozó keresetének, jövedelmének havi átlaga meghaladja a mindenkor kötelező legkisebb munkabér összegének 80%-át,
- saját jogú nyugellátásra való jogosultságát megállapították, vagy részére rendszeres pénzellátást¹⁵ állapítanak meg,
- a munkaügyi központtal együttműködésre kötelezett és az álláskeresői nyilvántartásból való törlésére - a járadék megállapításától számított 24 hónapon belül - az együttműködési kötelezettség megszegése miatt került sor,
- foglalkoztatására a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítéséhez szükséges jognyilatkozat hiányában került sor,
- neki felróható okból nem működik együtt a rendszeres és rendkívüli felülvizsgálatban (Korm. R. 17. § 1. bekezdés).

¹⁵ Lásd a 13. lábjegyzetet a rendszeres pénzellátásról.

A munkaügyi központ az (együtműködési kötelezettség megszegése esetén, valamint ha a járadékra jogosultnak álláskeresőnek járó pénzbeli ellátást állapítanak meg, tíz munkanapon belül értesíti a járadékot megállapító nyugdíjbiztosítási igazgatóságot (Korm. R. 17. § 3. bekezdés).

A járadékot a nyugellátás, illetve a rendszeres pénzellátás¹⁶ megállapításának napját megelőző naptól kell megszüntetni (Korm. R. 17. § 5. bekezdés).

A járadékot egyéb esetben a megszüntetési ok megállapítását követő hónap első napjától kell megszüntetni (Korm. R. 17. § 1. bekezdés).

A járadékra való jogosultság **újból megállapítható**, ha a jogosultsági feltételek ismételten fennállnak. A járadék újbóli megállapítása iránti igényt a jogosultsági feltételek ismételt fennállásától számított 24 hónapon belül lehet benyújtani. A határidő elmulasztása jogvesztő. (Korm. R. 18. § 1. bekezdés)

Ha a járadékra való jogosultság megszüntetésére a munkaügyi központtal történő együtműködés megszegése, vagy jogszabálysértő foglalkoztatás, vagy felülvizsgálat mulasztása alapján került sor, a járadékra való jogosultság legkorábban a megszüntetést követő 13. hónap első napjától állapítható meg újból (Korm. R. 18. § 2. bekezdés).

A jogosultat a járadék újbóli megállapítása esetén az időközbeni emelések, kiegészítések is megilletik (Korm. R. 18. § 3. bekezdés).

A járadékra való jogosultság újbóli megállapítása esetén a járadék megállapítására vonatkozó eljárási szabályok és az együtműködési kötelezettségre előírt rendelkezések megfelelően irányadók, azzal, hogy a keresőtevékenység megszűnését követő 24 hónapos időkorlátra vonatkozó rendelkezést nem kell alkalmazni (Korm. R. 18. § 4. bekezdés).

E rendelet rendelkezéseit a **2007. december 31-ét követően** benyújtott igénybejelentés esetén kell alkalmazni (Korm. R. 22. § 3. bekezdés).

Azon személy esetében, akinek jogosultságát a 2008. január 1-jét megelőzően hatályos rendelkezések szerint állapították meg, vagy járadéka iránti igényét 2007. december 31-éig benyújtotta, az ellátást a 2007. december 31-én hatályos szabályok szerint kell megállapítani, illetve tovább folyósítani. A 2007. december 31-ét követő valamennyi felülvizsgálata keretében csak az egészségkárosodás mértékét kell vizsgálni. Ha az egészségkárosodás mértéke eléri a 40%-os mértéket, a járadékot tovább kell folyósítani. A járadék megszüntetésére e rendelet rendelkezéseit kell alkalmazni. Ezen személyek járadékra való jogosultságának a keresőtevékenységből származó kereset, jövedelem mértéke miatti megszüntetésére 2009. december 31-éig a 2007. december 31-én hatályos rendelkezéseket, azt követően e rendelet rendelkezéseit kell alkalmazni. (Korm. R. 22. § 4-7. bekezdés)

A munkaügyi központnak azzal az együtműködésre köteles járadékossal kell álláskeresősi megállapodást kötnie, akinek rendszeres szociális járadékra való jogosultságát 2008. december 31-ét követően állapítják meg (Korm. R. 22. § 8. bekezdés).

¹⁶ Lásd a 13. lábjegyzetet a rendszeres pénzellátásról.

Akinek átmeneti járadékra, rendszeres szociális járadékra vagy a bányász dolgozók egészségkárosodási járadékára való jogosultságát a 2008. január 1-jét megelőzően hatályos rendelkezések szerint megállapították és **özvegyi nyugdíjra** - ide nem értve az ideiglenes özvegyi nyugdíjat - 2007. december 31-ét követően válik jogosulttá, azt 50%-al csökkentett összegű járadék illeti meg (Korm. R. 22. § 9. bekezdés).

A rendszeres szociális járadékra jogosult hozzátartozója utáni növelést a 2007. december 31-én hatályos rendelkezések szerint kell felülvizsgálni és folyósítani (Korm. R. 22. § 11. bekezdés).

A 2008. március 31-éig átmeneti járadékra, rendszeres szociális járadékra, bányász dolgozók egészségkárosodási járadékára igényt benyújtó, a megváltozott munkaképességű dolgozók foglalkoztatásáról és szociális ellátásáról szóló 8/1983. (VI. 29.) EüM-PM együttes rendelet 2007. december 31-én hatályos rendelkezései szerint megváltozott munkaképességű dolgozónak minősülő személyek esetén az e rendeletben foglalt 24 hónapos jogvesztő időkorlátra vonatkozó rendelkezést nem kell alkalmazni (Korm. R. 22. § 12. bekezdés).

Baleseti ellátások (az 1997. évi LXXXIII. törvény a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól (a továbbiakban: Ebtv.), valamint a végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Ebr.), illetve az 1997. évi LXXXI. törvény a társadalombiztosítási nyugellátásról (a továbbiakban: Tny.) valamint a végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. R.) alapján)

Baleseti ellátás üzemi baleset vagy foglalkozási betegség esetén jár (Ebtv. 51. §).

Üzemi baleset az a baleset, amely a biztosítottat a foglalkozása körében végzett munka közben vagy azzal összefüggésben, illetőleg munkába vagy onnan lakására (szállására) menet közben éri. Üzemi baleset az is, amely a biztosítottat közcélú munka végzése vagy egyes társadalombiztosítási ellátások igénybevétele során éri. A társadalombiztosítási ellátás igénybevétele során bekövetkezett balesetek közül üzeminek az számít, amely a biztosítottat keresőképtelenségének vagy rokkantságának, továbbá az egészségkárosodásának mértékének, rehabilitálhatóságának az elbírálása céljából elrendelt, illetőleg a keresőképesé váláshoz szükséges egyéb orvosi vizsgálaton vagy kezelésen történt megjelenésével összefüggésben érte. Üzemi baleseten a foglalkozási betegséget, üzemi baleseti sérültön a foglalkozási betegségben megbetegedettet is érteni kell. (Ebtv. 52. § 1-2, 4. bekezdés)

Nem üzemi baleset az a baleset, amely kizárólag a sérült ittassága miatt, vagy a munkahelyi feladatokhoz nem tartozó, engedély nélkül végzett munka, engedély nélküli járműhasználat, munkahelyi rendbontás során, vagy a lakásról (szállásról) munkába, illetőleg a munkából lakásra (szállásra) menet közben, indokolatlanul nem a legrövidebb útvonalon közlekedve, vagy az utazás indokolatlan megszakítása során történt. Az, aki sérülését szándékosan okozta, vagy az orvosi segítség igénybevételel, illetőleg a baleset bejelentésével szándékosan késlekedett, az egészségbiztosítás baleseti ellátásaira nem jogosult. (Ebtv. 53. §)

Baleseti járadék

Jogosult, akinek üzemi baleset következtében tizenhárom százalékot meghaladó egészségkárosodása keletkezett, de baleseti rokkantsági nyugdíj, rehabilitációs járadék nem illeti meg. Ha az egészségkárosodás mértéke a húsz százalékot nem haladja meg, a baleseti járadék legfeljebb két éven át, ha meghaladja, az egészségkárosodás tartamára időbeli korlátozás nélkül jár. A szilikózisból és aszbesztózisból eredő és húsz százalékot meg nem haladó egészségkárosodás fennállása alatt viszont időbeli korlátozás nélkül jár. (Ebtv. 57. § 1.3 bekezdés)

A jogosultság azzal a nappal nyílik meg, amelytől az igénylő tizenhárom százalékot meghaladó egészségkárosodását megállapították. Ha az igénylő ezen a napon baleseti táppénzben részesül, a jogosultság a táppénz megszűnését követő nappal nyílik meg. A két évet attól a naptól kell számítani, amelytől a baleseti járadékot megállapították. (Ebtv. 57. § 4. bekezdés)

A baleseti járadék **mértéke** az üzemi baleset okozta egészségkárosodás fokától függ. Az egészségkárosodás fokának megfelelően az 1. baleseti fokozatba tartozik az, akinek a egészségkárosodása 14-20%; a 2. baleseti fokozatba tartozik az, akinek 21-28%; a 3. baleseti fokozatba tartozik az, akinek 29-39%; a 4. baleseti fokozatba tartozik az, akinek 39 %-ot meghaladó mértékű (Ebtv. 58. § 1. bekezdés).

A baleseti járadék **összege** fokozatok sorrendjében a havi átlagkereset nyolc, tíz, tizenöt, illetőleg harminc százaléka (Ebtv. 58. § 2. bekezdés).

A baleseti járadékot a balesetet közvetlenül megelőző egy éven belül elért kereset havi átlaga alapján kell megállapítani (Ebtv. 59. § 1. bekezdés).

A **baleseti fokozat változása** esetén a baleseti járadék összegét az új fokozatnak megfelelően módosítani kell. A baleseti járadékra jogosultság megszűnik, ha az egészségkárosodás mértéke a tizenhárom százalékot már nem haladja meg. Ha az egészségkárosodás a tizenhárom százalékot újból meghaladja, a baleseti járadékra jogosultság feléled. Az 1. fokozatú baleseti járadék két éven át történt folyósítása után a járadékra jogosultság akkor éled fel, ha az egészségkárosodás utóbb három hónapon át a húsz százalékot meghaladja. Ha az egészségkárosodás ismét huszonegy százalék alá csökken, a tizenhárom százalékot azonban meghaladja, a baleseti járadék ennek az állapotnak a tartamára - legfeljebb két éven át - újból jár. (Ebtv. 60. § 1-3. bekezdés)

A baleseti rokkantsági nyugdíjra jogosultság megszűnése esetén a munkaképesség-csökkenés mértékének megfelelő baleseti járadékot kell megállapítani (Ebr. 34. §).

Baleseti rokkantsági nyugdíj

Baleseti rokkantsági nyugdíjra az **jogosult**, aki munkaképességét 67%-ban túlnyomóan üzemi baleset, vagy 50%-ban szilikózis, vagy aszbesztózis következtében veszítette el, és rendszeresen nem

dolgozik, vagy keresete lényegesen kevesebb a megrokkánás előtti kereseténél (Tny. 33. §, Korm. R. 26. §).¹⁷

Az, aki sérülését szándékosan okozta, vagy az orvosi segítség igénybevételével, illetőleg a baleset bejelentésével szándékosan késlekedett, sérülése alapján baleseti rokkantsági nyugdíjra nem jogosult (Tny. 32. § 3. bekezdés).

Ha az öregségi nyugdíjas baleseti rokkantsági nyugdíjra is jogosult, baleseti rokkantsági nyugdíjának megállapítása napjától az öregségi nyugdíját szüneteltetni kell, vagy az öregségi nyugdíj mellett a baleseti eredetű munkaképesség-csökkenés mértékének megfelelő baleseti járadékot kell megállapítani (Korm. R. 11/A. § 1. bekezdés).

A baleseti rokkantsági nyugdíj összegét a rokkantsági nyugdíj megállapítására vonatkozó rendelkezések szerint, vagy ha az kedvezőbb, az igénylő kérelmére a balesetet megelőző egyévi, nyugdíjjáradék alapját képező kereset alapján kell meghatározni. A baleseti rokkantsági nyugdíj **mértéke** a rokkantság fokától és a szolgálati idő tartamától függ. A baleseti rokkantsági nyugdíj összege a csoportok¹⁸ sorrendjében a havi átlagkereset hatvan, hatvanöt, illetőleg hetven százaléka. A baleseti rokkantsági nyugdíj összege a szolgálati idő minden éve után a havi átlagkereset egy százalékaival emelkedik, az átlagkeresetnél azonban több nem lehet. (Tny. 34. §)

A 2007 december 31-ét követő és 2009 január 1-je előtti időponttól a baleseti rokkantsági nyugdíj legkisebb **összege** az I. rokkantsági csoportban havi 31000 forint, a II. rokkantsági csoportban havi 30000 forint, a III. rokkantsági csoportban havi 28600 forint. Ha az átmeneti járadékban vagy rendszeres szociális járadékban részesülő személy baleseti rokkantsági nyugdíjra válik jogosulttá, a teljes vagy résznyugdíjának havi összege nem lehet kevesebb annál az összegnél, mint amely a teljes vagy résznyugdíj megállapítása kezdő időpontjának hónapjában átmeneti járadék, illetve rendszeres szociális járadék címén megillette, vagy megillette volna. (Korm. R. 28. §, 10/A. §)

A baleseti rokkantsági nyugdíjra **jogosultság megszűnik**, ha a nyugdíjas munkaképesség-csökkenése a hatvanhét - szilikózis miatt az ötven - százalékot már nem éri el. Állapotjavulás nélkül is megszűnik a baleseti rokkantsági nyugdíjra jogosultság akkor, ha a nyugdíjas rendszeresen dolgozik és keresete négy hónap óta lényegesen nem kevesebb annál a keresetnél, amelyet a megrokkánás előtti munkakörében rokkantság nélkül elérhetne. A baleseti sérült részére ebben az esetben - a baleseti rokkantsági nyugdíj helyett - az Ebtv-ben szabályozott 4. fokozatú baleseti járadékot kell megállapítani. Az öregségi nyugdíjkorhatár betöltését követően a baleseti rokkantsági nyugdíjat egészségromlás miatt módosítani kell. (Tny. 35. §)

¹⁷ Vagyis a szolgálati idő tartamára tekintet nélkül jár!

¹⁸ Lásd a rokkantsági nyugdíjnál leírtakat a 36. oldalon.

Baleseti rokkantsági nyugdíj 2008. január 1-jétől

Jogosult, aki túlnyomóan üzemi baleset vagy foglalkozási betegség következtében rokkant, és az egészségkárosodás következtében kereső tevékenységet nem folytat, vagy keresete, jövedelme legalább 30 százalékkal alacsonyabb az egészségkárosodást megelőző négy naptári hónapra vonatkozó keresete, jövedelme havi átlagánál, és táppénzben, baleseti táppénzben nem részesül. Jogosult az is, akinek az egészségkárosodása szilikózis vagy aszbesztózis miatt következett be, és az egészségkárosodás mértéke eléri a 40 százalékot, továbbá a jogosultsági feltételeknek megfelel. (Tny. 36/E. § 1, 3. bekezdés, Tny. 26. §, 32. § 1-2. bekezdés, 36. §)

A baleseti rokkantsági nyugdíj **mértékét** a 79 %-ot meghaladó mértékű egészségkárosodás esetén attól függően, hogy a jogosult mások gondozására szorul-e az I. vagy II. rokkantsági csoportnak megfelelően, az 50-79 %-os mértékű, vagy szilikózis vagy aszbesztózisból eredő 40 %-os mértékű egészségkárosodás esetén pedig a III. rokkantsági csoportnak megfelelően kell meghatározni (Tny. 36/F. §).

A baleseti rokkantsági nyugdíjra jogosultság **megszűnik**, ha a nyugdíjas már nem minősül rokkantnak, vagy kereső tevékenység folytatása esetén a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt el nem érő nyugdíjas, hat egymást követő hónapra vonatkozó nettó keresetének, jövedelmének havi átlaga meghaladja a rokkantsági nyugdíj alapját képező havi átlagkereset összegének kilencven százalékát, illetve annak a megállapítást követően a rendszeres nyugdíjemelés(ek) mértékével növelt összegét, de legalább a minimálbér összegét. Ha a baleseti rokkantsági nyugdíjra jogosultság a kereseti korlátra való tekintettel szűnik meg, - a baleseti rokkantsági nyugdíj helyett - az Ebtv.-ben szabályozott 4. fokozatú baleseti járadékot kell megállapítani. (Tny. 36/G. § 1. bekezdés).

Amennyiben a baleseti rokkantsági nyugdíjas foglalkoztatása jogszabályt sért, a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv soron kívüli felülvizsgálatot rendel el, amelynek keretében el kell végezni az érintett személy komplex minősítését. A felülvizsgálat, illetve a komplex minősítés időtartamára a baleseti rokkantsági nyugdíj folyósítását **fel kell függeszteni**. Amennyiben a felülvizsgálat során megállapítható, hogy a jogosultsági feltételek továbbra is fennállnak, a baleseti rokkantsági nyugdíjat a felfüggesztés időpontjától kezdődően folyósítani kell. A jogosultsági feltételek hiányában a baleseti rokkantsági nyugdíjat meg kell szüntetni. (Tny. 36/G. § 2. bekezdés)

A baleseti rokkantsági nyugdíj **állapotváltozás** miatti módosítására és feléledésére a rokkantsági nyugdíjra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni, azzal az eltéréssel, hogy mértékét egészségromlás miatt az öregségi nyugdíjkorhatár betöltése után is módosítani kell (Tny. 36/G. § 4. bekezdés).

Rokkantsági járadék (83/1987. (XII. 27.) MT rendelet a rokkantsági járadékról)

Jogosult, aki az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézet illetékes szakértői bizottságának szakvéleménye szerint a 25. életéve betöltése előtt teljesen munkaképtelenné vált,

illetve 80 %-os vagy azt meghaladó mértékű egészségkárosodást szenvedett és nyugellátást, baleseti nyugellátást részére nem állapítottak meg (R. 1. § 1. bekezdés).

A 25. életév betöltése után is igényelhető, de kérni kell a megrokkánás időpontjának megállapítását (pl. értelmi fogyatékosok, stb.). Az ellátás attól a hónaptól folyósítható, melyben az igénylő 18. életévét betölti. Az ellátás megállapításához szolgálati idő nem szükséges. Nem kaphatja, aki térítésmentesen van intézetben elhelyezve. (R. 1. § 2. bekezdés, 2. § 1. bekezdés)

Összege 2007. december 31-ét követő időponttól havi 32610 forint (351/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet 4. §). A korábban megállapított járadék összegét havi 1550 forinttal kell megemelni (351/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet 1. § 4. bekezdés).

II. HOZZÁTARTOZÓI ELLÁTÁSOK

Özvegyi nyugdíj

Jogosult a házastárs (a férj is!), az elvált házastárs, és az élettárs.¹⁹ Élettárs esetében az, akivel a jogosultságot szerző annak haláláig egy év óta megszakítás nélkül együtt élt, és gyermekük született, vagy megszakítás nélkül 10 évig együtt élt. Nem jogosult özvegyi nyugdíjra élettársa jogán az, aki az együttélés időtartama alatt özvegyi nyugdíjban, vagy baleseti özvegyi nyugdíjban részesült. (Tny. 45. §) Az együttélést az élettársak nemétől függetlenül kell figyelembe venni. Ha a kérelmező hatósági igazolvánnyal vagy bizonyítvánnyal igazolja, hogy a meghatározott ideig a jogszerzővel azonos lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkezett, az együttélést bizonyítottan kell tekinteni, amennyiben az ellenkezőjére utaló tény vagy körülmény az eljárás során nem merült fel. Ennek hiányában az együttélést egyéb hitelt érdemlő módon igazolni kell. Ha az élettársak korábban házasságban éltek, és a házasságot jogerős bírói ítélet felbontotta, a házasság felbontását követő együttélési idő vehető figyelembe. (Korm. R. 60. §)

Özvegyi nyugdíjra az jogosult, akinek házastársa az öregségi, illetve rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati időt megszerezte, vagy öregségi, illetve rokkantsági nyugdíjasként halt meg (Tny. 46. §).

Az **ideiglenes özvegyi nyugdíj** a házastárs halálától legalább egy évig, továbbá az elhunyt jogán árvaellátásra jogosult, másfél évesnél fiatalabb gyermeket eltartó özvegynek az árva 18 hónapos életkorának betöltéséig jár. Fogyatékos vagy tartósan beteg gyermek esetén az ideiglenes özvegyi nyugdíj azonos feltétellel a gyermek harmadik születésnapjáig folyósítható. (Tny. 47. § 1. bekezdés)

Az ideiglenes özvegyi nyugdíj folyósításának időtartamához a gyermek fogyatékoságát, a fogyatékosági támogatásra vonatkozó rendelkezések alkalmazásával az orvosszakértői szerv szakvéleményével, illetve a gyermek tartósan fennálló betegségét a családi pótlékra irányadó szabályok alkalmazásával, szakorvosi igazolással kell igazolni (Korm. R. 61. §).

¹⁹ Az élettársak két, házasságkötés nélkül közös háztartásban, érzelmi és gazdasági közösségben együtt élő személy (1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről 685/A. §).